

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Eliška Veselá

**Analýza struktury a obsahu abstraktů odborných
časopisů z oboru materiálových věd: Hutnické
listy a Ceramics-Silikáty**

**Content and Structure Analysis of Czech Material
Science Journals Abstracts: Hutnické listy and
Ceramics-Silikáty**

Praha 2012

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D.

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce Doc. PhDr. Richardu Papíkovi, Ph.D. za odborné vedení práce. Poděkování patří také dr. Alence Šauperl, izr. prof., která metodicky vedla projekt, na jehož základě vznikla tato diplomová práce. Zároveň děkuji Mgr. Lence Němečkové za poskytnuté konzultace k diplomové práci a za koordinaci projektu na české straně. V neposlední řadě děkuji zaměstnavateli, který mi umožnil věnovat psaní této práce potřebný čas. Na závěr bych ráda poděkovala mé rodině a blízkým, kteří mě podporovali nejen v průběhu psaní této práce, ale po dobu celého dlouhého studia.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 17. 8. 2012

.....

Jméno autorky

Identifikační záznam

VESELÁ, Eliška. Analýza struktury a obsahu abstraktů odborných časopisů z oboru materiálové vědy : Hutnické listy a Ceramics-Silikáty [Content and Structure Analysis of Czech Material Science Journals Abstracts : Hutnické listy and Ceramics-Silikáty]. Praha, 2012-08-16. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D.

Abstrakt

Abstrakty jsou redukované odborné texty, které jsou stěžejní pro výběr relevantních článků odborných časopisů a měly by proto stručně a jasně interpretovat obsah plného textu příslušného dokumentu. Cílem výzkumu je určit strukturu či struktury, které by byly akceptovány mezinárodně napříč různými vědními disciplínami a to zejména na území Evropské unie. Předpokladem bylo, že struktura, navržená v rámci výzkumu, bude hodnocena odborníky jako nejvhodnější. Byly vybrány dva časopisy z oblasti materiálové vědy a z toho 100 abstraktů pro každý časopis. Na tomto vzorku byla manuálně, pomocí programu Weft QDA, provedena obsahová analýza. Ze získaných dat byly vypočítány statistické údaje a z nich dále vytvářeny vzorové abstrakty, které byly hodnoceny (ve formě ankety) odborníky daných disciplín. Nejčastější kombinací kategorií, které byly ve zkoumaných abstraktech využity, byly *přívodní informace*, *metodologie* a *výsledky*. Z odpovědí respondentů vyplývá, že navržené schéma obsahuje dostatek nezbytných informací a ve většině případů není zahrnuto množstvím nadbytečných údajů.

Klíčová slova

abstrakt, ISO 214, obsahová analýza, materiálová věda

Abstract

An abstract is a reduced scholarly document crucial for relevant scientific articles and full text documents selection. Therefore abstracts should briefly and clearly represent the full text content. The aim of this research is to construct proper structure, which would be internationally as well as interdisciplinary applied, primarily within the European Union. The structure used in the research was supposed to be evaluated as the most suitable one by the experts. There were 2 material science journals (100 abstracts from each journal) selected. Those samples were analysed in freeware Weft QDA, designed for content analysis of text documents. Sample abstracts were based on the content analysis resulting data. The samples were evaluated by material science experts in the survey. The most common combination of categories in original abstracts were background, methodology and results. The responses of surveys pointed out, that the recommended abstract include all necessary information and exclude the redundant ones.

Keywords

abstracts, ISO 214, content analysis, material science

Obsah

Předmluva	3
Úvod.....	8
1 Diplomová práce v kontextu reálného projektu	10
2 Normy a standardy pro tvorbu abstraktů	12
2.1 ISO – International Organization for Standardization	12
2.1.1 Historie ISO	12
2.1.2 Organizační struktura	12
2.1.3 Typy dokumentů vydávané ISO.....	13
2.1.4 Standard.....	13
2.2 ČSN a ÚNMZ	16
2.3 Technické informace o normě ČSN ISO 214:2001	17
3 Abstrakt.....	18
3.1 Definice	18
3.2 Typy abstraktů	19
3.3 Účel a užití abstraktu.....	20
3.4 Struktura abstraktu.....	20
4 Obsahová analýza	20
5 Analýza struktury vybraných abstraktů odborných časopisů z oboru materiálových věd	23
5.1 Analyzované zdroje.....	23
5.1.1 Kritéria výběru a jeho průběh	23
5.1.2 Požadavky na autory abstraktů analyzovaných časopisů.....	24
5.2 Výchozí struktury abstraktu.....	25
5.2.1 Struktura abstraktu ČSN ISO 214.....	25
5.2.2 Struktura „ISO 214 – Nina“	26
5.2.3 Struktura Emerald.....	28

5.2.4	Kategorie Topical sentence	30
5.3	Klasifikace abstraktů	31
5.3.1	Editace textové podoby abstraktů a import do <i>Weft QDA</i>	31
5.3.2	Příprava kategorií v programu <i>Weft QDA</i>	32
5.3.3	Klasifikace	32
5.4	Výstupy 1. etapy výzkumu	32
5.4.1	Vlastní interpretace výsledků – Hutnické listy.....	34
5.4.2	Vlastní interpretace výsledků – Ceramics-Silikáty	36
5.4.3	Schémata abstraktů.....	37
6	Sestavení vzorových abstraktů v návaznosti na výsledky analýzy a jejich hodnocení	39
6.1	Tvorba abstraktů	39
6.1.1	Originál	39
6.1.2	Prototyp	39
6.1.3	Doporučený abstrakt	40
7	Hodnocení abstraktů formou anket	41
7.1	Sestavení anket	41
7.2	Výběr a oslovování respondentů.....	42
7.3	Zpracování odpovědí	43
7.4	Výsledky.....	45
7.4.1	Tabulky výsledků	45
7.4.2	Vlastní interpretace výsledků 2. etapy	49
7.4.3	Slovní hodnocení anket.....	50
8	Úskalí výzkumu.....	52
9	Závěr.....	55
	Seznam použitých zdrojů	57
	Seznam tabulek použitých v textu	61
	Seznam obrázků použitých v textu.....	61

Předmluva

Účast na projektu *Prezentace a hodnocení výkonnosti vědy* mě motivovala k sepsání této diplomové práce. Jak je podrobněji popsáno níže v Úvodu práce a především v kapitole **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**, jednalo se o bilaterální projekt, který byl realizován v rámci spolupráce mezi *Ústavem informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy* na straně jedné a *Katedry knihovnictví, informačních studií a knižní kultury Filozofické fakulty Univerzity v Ljubljani* na straně druhé. Iniciátorem a garantem celého projektu byla dr. Alenka Šauperl, izr. prof¹ z této katedry. Profesorka Šauperl zároveň metodicky celý projekt vedla. Garantem projektu na české straně byl Doc. PhDr. Richard Papík Ph.D.² Komunikaci mezi studenty, kteří pracovali na výzkumu a profesorkou Šauperl koordinovala Mgr. Lenka Němečková, která byla kontaktní osobou projektu a zároveň se starala o organizační zajištění chodu projektu na české straně. Samotný výzkum v oblasti materiálových věd jsem prováděla já, a v oblasti informačních věd kolega Viktor Dobrovolný. Na slovinské straně byla do projektu zapojena studentka doktorského studia Mgr. Nina Jamar.

První schůzka s profesorkou Šauperl proběhla v červnu 2010, kdy započala také má práce na výzkumu. V průběhu června a července jsme zvolili odborné časopisy a začali jsme analyzovat jejich abstrakty. Obsahová analýza abstraktů měla být dokončena do konce září a do 30. října 2010 měla být odevzdána závěrečná zpráva první etapy projektu. Na přelomu ledna a února 2011 začaly přípravy na druhou etapu projektu a do konce února měly být připraveny ankety. Bylo naplánováno, že v průběhu března budou tyto ankety distribuovány a odpovědi zpracovány ve formě tabulek do poloviny dubna 2011.

Komunikace v průběhu projektu probíhala především v angličtině. Pro předávání instrukcí a metodologie bylo využíváno anglické terminologie. Z toho důvodu jsou v této práci na několika místech použity právě termíny anglické namísto českých. Veškeré cizojazyčné termíny jsou však podrobně vysvětleny v češtině.

¹ Toho času vedoucí Oddělení knihovnictví a informačních služeb na Filozofické fakultě Univerzity v Ljubljani

² Toho času ředitel Ústavu informačních studií a knihovnictví na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy

Účast na mezinárodním projektu mi přinesla nejen cenné zkušenosti s výzkumem samotným, ale díky projektu jsem také mohla poprvé veřejně vystoupit na konferenci s vlastním příspěvkem. Neboť součástí projektu byla prezentace na třech odborných konferencích z oblasti informační vědy:

- V lednu 2011 jsem společně s kolegou Viktorem Dobrovolným prezentovala výstupy analýzy abstraktů, tedy první etapy projektu, na konferenci *IKI 2011* v Praze. Tato konference probíhala na půdě *Ústavu informačních studií a knihovnictví* v pražských Jinonicích byla poměrně komorní, takže to bylo ideální prostředí pro první veřejný příspěvek. Prezentace z konference IKI je umístěna v příloze pod číslem 11.
- Na přelomu ledna a února téhož roku jsme stejné výstupy, tentokrát ale v angličtině, prezentovali na mezinárodní studentské konferenci *BOBCATSSS 2011*, která proběhla v maďarském městě *Szombathely*. Oba jsme na této konferenci získali velmi cennou zkušenost s přednášením v cizím jazyce. Zároveň jsme se zde seznámili s mnoha studenty stejného nebo podobného oboru z jiných měst a zemí a dozvěděli se, jaké projekty probíhají na ostatních školách. Prezentace i plný text příspěvku je zařazen mezi přílohami této práce, jako přílohy 12 a 13.
- V květnu téhož roku jsme prezentovali již širší verzi příspěvku. Neměli jsme sice ještě výstupy druhé etapy výzkumu, ale mohli jsme představit použitou metodologii této části. Tento příspěvek jsme přednesli na konferenci *Inforum 2011*. Ve sborníku z této konference lze také najít náš článek, který je zároveň umístěn v příloze 15 této diplomové práce. Prezentace z této konference se nachází v příloze 14.

Zkušenosti z tohoto projektu a prezentace na konferencích *IKI* a *Inforum* mimo jiné přispěly i k získání mého současného zaměstnání v Národní technické knihovně.

Práce na projektu byla zároveň hodnocena jako výběrový seminář v rámci studia *Informačních studií a knihovnictví*. První etapa projektu byla bodována čtyřmi kredity za semestrální výběrový seminář. Stejně byla hodnocena i druhá etapa projektu. Celkem jsme tedy za dva semestry získali 8 kreditů. Veškerá práce na projektu nám však zabrala téměř dva roky, jelikož se některé části výzkumu protáhly na delší dobu.

Na myšlenku sepsání diplomové práce o tomto výzkumu mě přivedla profesorka Šauperl, s níž jsem o této možnosti několikrát hovořila. Původní myšlenkou bylo, že by mi práci vedla profesorka Šauperl, to ovšem nebylo možné za předpokladu, že bych práci psala v češtině. Jako vedoucí se nakonec nabídla koordinátorka české části projektu Mgr. Lenka Němečková a podařilo se nám společně zformulovat téma. V tu dobu však vstoupilo v platnost opatření *Filozofické fakulty Univerzity Karlovy*, které neumožňuje stanovit vedoucím diplomové práce osobu, která není nositelem titulu Ph.D. či CSc. Mou diplomovou práci tedy zastřešil Doc. PhDr. Richard Papík Ph.D. a Mgr. Lenka Němečková mi ochotně a trpělivě poskytovala konzultace k práci, za což jí tímto ještě jednou velmi děkuji.

Úvod

Tato práce vznikla jako výstup bilaterálního projektu s názvem *Prezentace a hodnocení výkonnosti vědy*. Jednalo se o spolupráci mezi Ústavem informačních studií a knihovnictví na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a Katedrou knihovnictví, informační vědy a knižní kultury na Filozofické fakultě Univerzity v Ljubljani (*Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani*³). V rámci celého projektu byla nastavena jedna společná metodologie, podle níž proběhl výzkum na slovinské i české straně. V průběhu výzkumu byly analyzovány a hodnoceny abstrakty odborných časopisů z oblasti knihovnických a materiálových věd. Zpracovány byly abstrakty z česky, slovinsky a anglicky psaných časopisů. V rámci české skupiny byly analyzovány časopisy z oblasti informační vědy a časopisy z oblasti materiálových věd.

Výzkum byl rozdělen na dvě základní etapy. V první etapě jsem analyzovala abstrakty pomocí obsahové analýzy a v druhé etapě jsem vytvořila vzorové abstrakty, které hodnotili odborníci příslušných oborů formou ankety. Mezi hodnocenými vzorky byly originální abstrakty (tzv. *originály*) převzaté z příslušných časopisů, návrhy abstraktů vytvořené podle výsledků obsahové analýzy (tzv. *prototypy*) a návrhy ideálních abstraktů, navržené dle vlastních doporučení (tzv. *doporučené abstrakty*). Přijala jsem hypotézu, že pomocí obsahové analýzy zjistím, že originální abstrakty se příliš nedrží doporučení pro psaní abstraktů a předepsané normy. Zároveň jsem očekávala, že návrhy vytvořené podle mých doporučení ve druhé etapě výzkumu budou odborníky hodnoceny nejlépe ze všech tří typů vzorových abstraktů (*originál, prototyp, doporučený*).

Cílem této diplomové práce je zpracovat, popsat a základně analyzovat výše zmíněný výzkum. Dílčím cílem je potvrdit či vyvrátit dané hypotézy v rámci výzkumu a vytvořit ideální strukturu abstraktu, která by byla bez větších úprav aplikovatelná napříč různými zeměmi a vědními obory.

Práce je členěna do 9 kapitol. V prvních 4 kapitolách jsou popsány teoretické podklady výzkumu a vysvětleny potřebné termíny a metody. První kapitola (č. **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**) přibližuje celý projekt *Prezentace a hodnocení*

³ Dostupné z <http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/biblio>

výkonnosti vědy, v jehož rámci proběhl výzkum popsáný v této diplomové práci. Jsou zde popsány formální hlediska projektu, tedy kdo je garantem, kdo koordinátorem, kdo na projektu pracoval, ale také cíle projektu a jeho časový plán. Kapitola 2 popisuje mezinárodní standard *ISO 214*, v němž je specifikována tvorba abstraktů. Kromě konkrétního normy přibližuje kapitola také standard obecně, jak standard vzniká a jaké organizace jsou za jeho vznik zodpovědné na národní i mezinárodní úrovni. Kapitola 3 popisuje abstrakt. Jsou zde uvedeny definice z různých zdrojů, typy abstraktů, účel a způsoby užití abstraktu či jeho struktura. V kapitole 4 je stručně přiblížena obsahová analýza, která byla v průběhu výzkumu využita jako metoda pro rozbor jednotlivých abstraktů. Další kapitola 5 již podrobně charakterizuje průběh první etapy výzkumu. Popsán je v této kapitole výběr zdrojů a jednotlivých abstraktů, analýza abstraktů a zpracování a interpretace výsledků. Kapitola 6 shrnuje sestavování vzorových abstraktů na základě výstupů první etapy výzkumu. V kapitole 7 je poté popsán průběh tvorby anket z připravených vzorů, způsob výběru a oslovování respondentů, kompletace odpovědí a zpracování a interpretace získaných výsledků. Následuje kapitola 8, v níž jsou podrobně rozebrány jednotlivé problémy, s nimiž jsem se v průběhu výzkumu potýkala. Práci uzavírá kapitola 9 - Závěr diplomové práce. Následuje Seznam použitých zdrojů a seznamy tabulek, obrázků a příloh.

1 Diplomová práce v kontextu reálného projektu

Výzkum abstraktů českých odborných časopisů z oblasti materiálových věd proběhl v rámci bilaterálního projektu s názvem *Predstavitev in evalvacija znanstvenega dela (Presentation and evaluation of science performance = Prezentace a hodnocení výkonnosti vědy)*, číslo projektu BI-CZ/10-11-016. Na české straně byl projekt podpořen grantem uděleným v rámci programu mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji KONTAKT Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy České republiky. Projektová dokumentace je umístěna v příloze 1.

Metodika popsaná dále v této práci byla jednotná pro českou i slovinskou stranu. Na slovinské straně výzkum proběhl dříve než na české. Pro zachování konzistentních výsledků bylo proto důležité metodiku použitou ve slovinském výzkumu zachovat v co nejméně změněné podobě.

Hodnocení výstupů vědy je velmi důležité pro vědecké pracovníky, kteří musí neustále sledovat velké množství publikací, aby si udrželi povědomí o aktuálním dění v oboru. Vědecké výstupy se zároveň snaží objektivně hodnotit grantové agentury, které na základě výstupů rozhodují o přerozdělování financí na granty. Cílem projektu je nalézt konkrétní atributy, které umožní rychlý a spolehlivý výběr a hodnocení jednotlivých výstupů výzkumné činnosti.

Vzhledem ke kvantitativnímu nárůstu odborných informací mnoho vědeckých pracovníků a řešerů prochází pouze abstrakty odborných publikací. Na základě abstraktů se potom rozhodují, zda zvolit daný pramen jako relevantní pro jejich výzkum či nikoli. Autoři abstraktů ne vždy dodržují předepsané standardy a pravidla. Za účelem zlepšení informativnosti abstraktu i jako vodítko pro autory abstraktů byl vytvořen standard pro psaní abstraktů *ISO 214 (ČSN ISO 214:2001)*. Většina časopisů a vydavatelů má vlastní doporučení pro psaní abstraktů. Často tato doporučení vychází alespoň částečně ze standardu. Někteří vydavatelé však používají vlastní originální strukturu a pravidla pro psaní abstraktů.

Pomocí obsahové analýzy jsme v rámci výzkumu ověřovali míru dodržování výše zmíněného standardu. Obsah a strukturu abstraktů jsme testovali ve slovinských, českých a mezinárodních odborných časopisech a to jak v informační vědě, tak i ve vědách materiálových. V průběhu výzkumu slovinských abstraktů byly zanalyzovány

slovenské časopisy *Knjižnica* (100 abstraktů) a *Materiali in tehnologije* (25 abstraktů) a mezinárodní časopisy *Material Science* (25 abstraktů) a *Journal of Documentation* (100 abstraktů). V rámci výzkumu na české straně jsme analyzovali časopisy *Hutnické listy* (100 abstraktů) a *Ceramics-Silikáty* (100 abstraktů) z oblasti materiálových věd. Z oblasti informační vědy se jednalo o časopisy *Ikaros* (100 abstraktů), *Knihovna Plus* (31 abstraktů), *Knihovnický zpravodaj Vysočina* (43 abstraktů) a *ProInflow* (10 abstraktů).

Z každého odborného časopisu jsme vybrali uvedený počet abstraktů a dále jsme provedli jejich obsahovou analýzu pomocí programu Weft QDA. Ze získaných dat jsme vytěžili potřebné hodnoty a podle nich jsme dále vytvářeli vzorové abstrakty. Hotové abstrakty ve formě ankety poté hodnotili odborníci daných disciplín. (VESELÁ, Inforum 2011)

2 Normy a standardy pro tvorbu abstraktů

Normy nebo také standardy jsou dokumenty, které se snaží sjednocovat pravidla pro tvorbu dokumentů, produktů, služeb apod. V této práci je věnována pozornost především mezinárodním standardům ISO a českým státním normám ČSN. Existuje totiž mezinárodní standard, který byl přepracován i do češtiny. Tento standard se zabývá podobou abstraktu a je jedním ze stěžejních dokumentů, na němž byl celý výzkum založen. V následující kapitole je popsán jednak standard samotný, ale také co to je standard obecně a jak probíhá proces jeho tvorby a schvalování. Zároveň je zde stručně přiblížena *Mezinárodní organizace pro normalizaci (ISO)*⁴, která má tvorbu mezinárodních standardů na starosti a také *Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ)*⁵, jenž se stará o tvorbu českých technických norem.

2.1 ISO – International Organization for Standardization

International Organization for Standardization (ISO), do češtiny překládáno jako *Mezinárodní organizace pro normalizaci*, je celosvětová federace národních normalizačních orgánů a institucí. ISO úzce spolupracuje s *Mezinárodní elektrotechnickou komisí (IEC)*. Jejím cílem je vyvíjet mezinárodní technické normy a standardy. Jejich vývoj, založený na celosvětovém konsenzu, pomáhá překonávat bariéry mezi jednotlivými zeměmi a snaží se tak napomoci k zefektivnění průmyslu (ISO, 2012).

2.1.1 Historie ISO

Organizace ISO vznikla pod jiným názvem *Federation of the National Standardizing Associations (ISA)*, v češtině *Federace národních standardizačních asociací*, již v roce 1926. Byla rozpuštěna během druhé světové války, ale po válce byla opět zformována pod současným názvem ISO. *Mezinárodní organizace pro normalizaci* započala oficiálně svou působnost v únoru roku 1947 v Ženevě (ISO, 2012).

2.1.2 Organizační struktura

Ve funkci generálního sekretáře ISO je v současné době Novozélandčan Rob Steele. ISO je nevládní organizace zaměstnávající ve svém ústředí v Ženevě více než 150

⁴ Dále jen ISO, dostupné z <http://www.iso.org>

⁵ Dále jen ÚNMZ, dostupné z <http://www.unmz.cz>

zaměstnanců z 20 zemí. V současné době má členy ze 164 zemí světa, z čehož je 110 řádných členů (tzv. *member bodies*), kteří přímo ovlivňují vývoj standardů a mohou s nimi obchodovat. Dále má 43 korespondenčních členů, kteří se na vývoji standardů nepodílejí, ale mají právo se účastnit zasedání a být informováni o dění. Většinou se jedná o země, kde není plně rozvinutá normalizační činnost. Posledním typem jsou kandidáti na členství v ISO. Tito kandidáti platí nízké poplatky, jelikož ekonomiky jejich zemí nejsou příliš vyspělé. Česká republika patří mezi řádné členy ISO a její zastupující institucí je *Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví*. Mezinárodní organizace pro normalizaci zároveň zahrnuje 3 335 technických orgánů, z nichž 224 tvoří technické komise, 513 subkomise a 2516 pracovní skupiny. Všechny tyto orgány se přímo podílejí na vývoji norem a standardů. V roce 2011 činil celkový počet 19 023 publikovaných norem a standardů. Deset let před tím v roce 2001 to bylo standardů 13 544. V průběhu jednoho roku, roku (2011), vydalo ISO 1208 dokumentů. Standardy ISO jsou děleny do 97 kategorií např. železniční inženýrství, matematika, životní prostředí, metalurgie, hornictví aj. (ISO, 2012).

2.1.3 Typy dokumentů vydávané ISO

ISO publikuje následující typy dokumentů, které jsou označovány příslušnými zkratkami: standardy (*ISO - Standards*), technické reporty (*ISO/TR – Technical Reports*), technické specifikace (*ISO/TS – Technical Specifications*), veřejně dostupné specifikace (*ISO/PAS – Publicly Available Specifications*), dohody z mezinárodních workshopů (*IWA – International Workshop Agreements*) a příručky ISO (*ISO Guides*). (ISO, 2012).

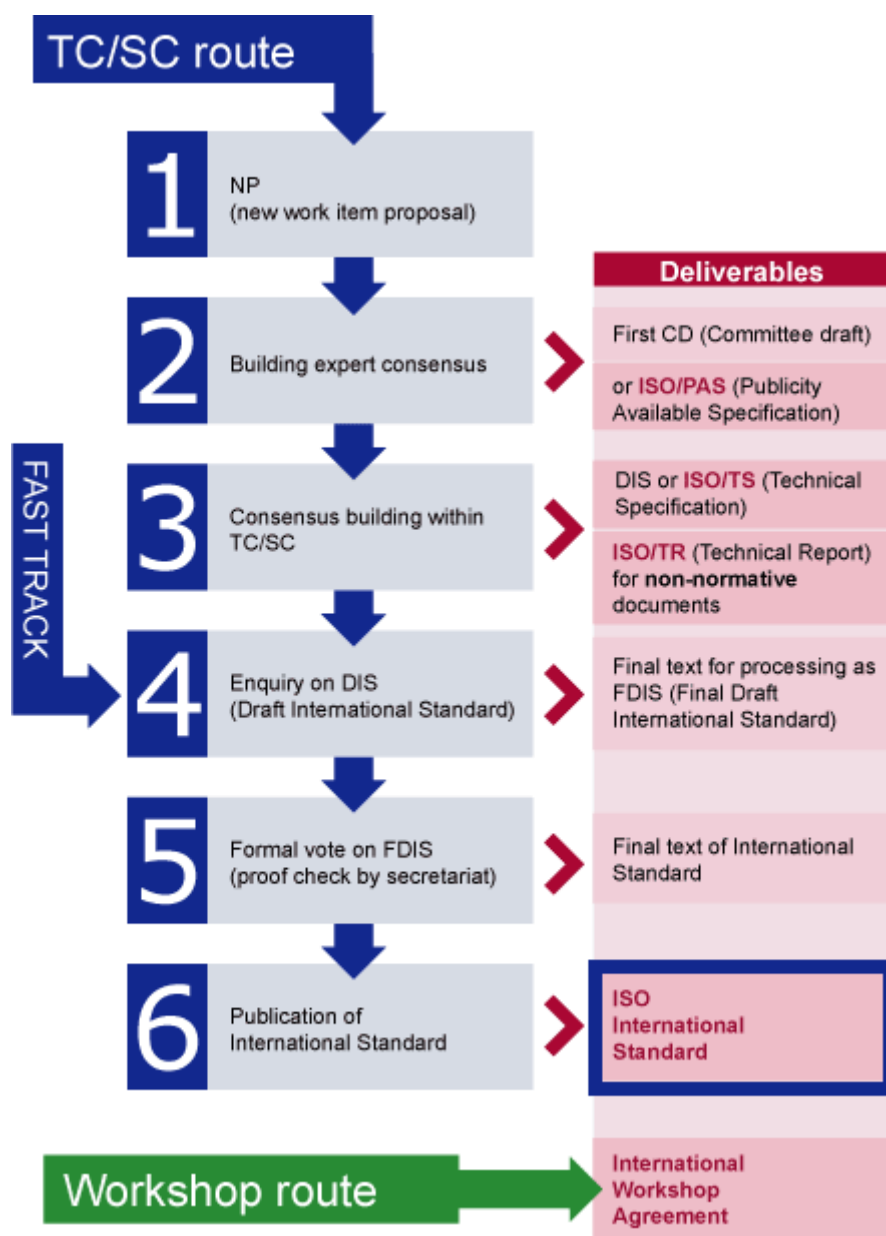
2.1.4 Standard

Standard je podle *Mezinárodní organizace pro normalizaci* definován jako normativní dokument, který byl souhlasně schválen řádnými členy ISO. Mezinárodní standardy poskytují nejmodernější specifikaci produktů, služeb a osvědčených postupů. Stanovují požadavky, specifikace, směrnice a charakteristiky, které zajišťují, že příslušné produkty, služby a postupy jsou skutečně způsobilé pro jejich účel.

ISO standardy vyvíjejí odborné poroty expertů v rámci technických komisí. Tyto technické komise sdružují zástupce průmyslu, nevládních organizací, vlád a dalších zainteresovaných stran, které nominují jednotliví řádní členové ISO. Každá technická

komise se zaměřuje na jedno téma. Řádní členové se mohou rozhodnout, zda budou v komisi vedeni jako zúčastnění členové, nebo pouze jako pozorovatelé (ISO, 2012).

Standardy se vyvíjejí na základě potřeby trhu. Pokud se objeví potřeba nového standardu, je následně předložena konkrétní technické komisi. Pokud je téma standardu akceptováno, začne nad přípravou návrhu (tzv. *draft*) diskutovat příslušná pracovní skupina. Hotový návrh je poté předložen členům technické komise. Je-li schválen, putuje dál k posouzení jednotlivých národních členů ISO, kteří jsou požádáni o připomínkování a námitkování návrhu. Posléze členové ISO odhlasují příslušný návrh a dojde-li ke vzájemné shodě, může být publikován nový standard (ISO, 2012). Ke schválení vydání standardu je nutný souhlas alespoň 75% hlasujících členů ISO. (ČSN ISO 214:2001) Popsaná cesta ke schválení standardu je zobrazena ve schématu viz Obrázek 1. Schéma je převzato z oficiálního webu ISO.

Obrázek 1 - schéma vzniku dokumentů ISO - označen výstup ISO standard (ISO, 2012).

2.2 ČSN a ÚNMZ

„Česká technická norma je dokument schválený pověřenou právníckou osobou pro opakované nebo stálé použití vytvořený podle tohoto zákona a označený písmenným označením ČSN, jehož vydání bylo oznámeno ve Věstníku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Česká technická norma není obecně závazná“. (§4 zákona 22/1997 Sb.) Zkratka ČSN je chráněné označení. Původně vycházela z pojmenování *Československá státní norma*, v současnosti je neoficiálně vykládána jako *Česká soustava norem*. Zákon 22/1997 Sb. neobsahuje závazný výklad této zkratky. Zákonem chráněné označení je však slovní spojení *česká technická norma*. (ČSN, Wikipedia).

Tvorbu a vydávání českých technických norem zajišťoval od roku 1997 *Český normalizační institut*. Od roku 2009 tuto činnost převzal *Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ)*. Ten byl zřízen zákonem České národní rady č. 20/1993 Sb. o zabezpečení výkonu státní správy v oblasti technické normalizace, metrologie a státního zkušebnictví. ÚNMZ je mimo jiné zastupující institucí ISO pro Českou republiku.

České technické normy jsou rozděleny do 99 oborových a tematických tříd např. strojní součásti, jemná mechanika, průmyslová automatizace, elektrotechnika, hutnictví, zemědělství, průmysl, plasty, zdravotnictví, výměna dat, metrologie a mnoho dalších (ÚNMZ, 2012).

ČSN bývají často přejímány z norem mezinárodních. Označení se tvoří odvozením od mezinárodního, které je doplněno o české označení ČSN. Někdy také bývá za dvojtečkou uveden rok vydání pro snazší orientaci (ČSN ISO 214:2001). Takové normy se nazývají normy harmonizované.

2.3 Technické informace o normě ČSN ISO 214:2001

Norma s názvem *Dokumentace – Abstrakty pro publikace a dokumentaci* má označení ČSN ISO 214 (případně ČSN ISO 214:2001). Nachází se v obecné třídě 01, konkrétní třídící znak normy je 01 0148. Tato norma je účinná od 1. března 2001. Jedná se o českou verzi mezinárodní normy ISO 214:1976, která má status české technické normy. Tato mezinárodní norma nahradila doporučení ISO R 214-1961.

Mezinárodní normu ISO 214:1976 připravila subkomise SC 9 – Presentace, identifikace a popis dokumentů spadající pod technickou komisi pro informace a dokumentaci ISO/TC 46 (ČSN ISO 214:2001).

Norma ISO 214 vydaná roku 1976, byla silně ovlivněna americkým standardem ANSI Z39.14-1971. Pracovní skupinu v rámci komise ISO/TC 46, která normu připravovala, vedl totiž předseda subkomise číslo 6 pro Z39 (ANSI/NISO Z39.14-1997).

„Tato norma stanoví pravidla zpracování a formální úpravy abstraktů dokumentů. Norma klade důraz na abstrakty zpracované autory primárních dokumentů a na jejich publikování, protože autorské abstrakty jsou užitečné pro čtenáře primárních dokumentů a lze je jako takové nebo jen s menšími úpravami využít i v sekundárních dokumentech a dokumentografických službách. Základní principy zpracování abstraktů jsou použitelné i tehdy, kdy abstrakty nezpracovávají sami autoři. Proto norma obsahuje i specifická pravidla pro prezentaci abstraktů v sekundárních dokumentech a službách.“ (ČSN ISO 214:2001)

Obsahová náplň normy je blíže popsána v kapitole 3.

3 Abstrakt

Abstrakt patří mezi odborné slohové útvary, které reprezentují v redukované formě obsah plného textu dokumentu. Jedná se tedy o redukováný odborný text (Hyhlíková, 1984). V dřívější době se vydávaly tištěné přehledy abstraktů jednotlivých oborů např. *Chemical abstracts* apod. Podle těchto přehledů se odborníci rozhodovali, které plné texty dokumentů si objednejí. Dnes bývají abstrakty hojně využívány především v elektronických databázích. Abstrakt je většinou první součástí textu, ke které se čtenář dostane. Pro většinu odborníků a rešeršérů jsou proto abstrakty stěžejní pro výběr relevantních článků odborných časopisů (NICHOLAS, 2007). Také většina internetových vyhledávačů indexuje v první řadě abstrakty, a poté až plné texty. V mnohých případech jsou plné texty v databázích dostupné až za zvláštní příplatek. Často však nejsou dostupné vůbec, takže jsou abstrakty jedinou reprezentací plného textu. Někteří vydavatelé vytváří vlastní struktury pro psaní abstraktů, aby tím zvýšili spolehlivost a konzistentnost abstraktů. Pro stejný účel byl navržen také mezinárodní standard pro psaní abstraktů ISO 214.

3.1 Definice

Mezinárodní standard ČSN ISO 214 definuje pojem abstrakt takto: „*Abstrakt znamená stručnou a přesnou reprezentaci obsahu dokumentu bez vlastní interpretace nebo hodnocení a bez rozlišování autorství abstraktu*“. (ČSN ISO 214:2001, s. 4)

V příslušném standardu je poukázáno na skutečnost, že by neměl být abstrakt zaměňován se souvisejícími pojmy, jakými jsou anotace, výtah či resumé. Na rozdíl od abstraktu je anotace stručným vyjádřením obsahu dokumentu, obvykle pouze v podobě poznámky rozšiřující název dokumentu. Výtah nebo také extrakt je část dokumentu vyňatá z plného textu, která je vhodná k reprezentaci celého dokumentu. Resumé je krátké shrnutí textu, obvykle umístěné na konci dokumentu a vyzdvihující především nejdůležitější výsledky a závěry. Při tvorbě abstraktu je důležité udržet srozumitelnost, stručnost a přesnost, zachovat základní informace a styl původního dokumentu. Není vhodné používat zkratky, nejasná slova, tabulky, rovnice, strukturní vzorce, diagramy apod.

Doporučená délka abstraktu je 250 slov u článků. U krátkých zpráv doporučuje standard délku 100 slov. Jedná-li se o abstrakty k úvodníkům a čtenářským ohlasům, postačí plně jedna až dvě věty. Výzkumné zprávy, disertace a jiné rozsáhlé dokumenty vyžadují abstrakt delší, maximálně však 500 slov. Abstrakt by neměl nikdy přesáhnout délku jedné stránky. Krátký abstrakt bývá pouze v jednom odstavci, delší by pro přehlednost měly být členěné do více odstavců. (ČSN ISO 214:2001, s. 4-8)

Podle standardu ANSI/NISO Z39.14-1997⁶ značí slovo abstrakt stručné objektivní vyjádření obsahu primárního dokumentu nebo ústního projevu. (ANSI/NISO Z39.14-1997)

Podle vydavatele odborné literatury *Emerald* je abstrakt stručné shrnutí plného textu práce obvykle akademického charakteru. Bývá oddělenou součástí plného textu nebo může být umístěn zcela izolovaně od dokumentu. Z toho důvodu by měl být dostatečně srozumitelný i bez vazby na plný text dokumentu. Měl by přesně a jasně popisovat nejdůležitější obsažená fakta. Zároveň by neměl zahrnovat informace, které v plném textu nejsou publikovány. Smyslem abstraktu je především působit jako referenční nástroj, který čtenáři umožňuje rozhodnout se, zda je pro něj plný text dokumentu relevantní (Emerald, 2012).

3.2 Typy abstraktů

Existují tři základní typy abstraktů – informativní, indikativní a informativně-indikativní. Informativní abstrakty, nebo také tzv. rematické abstrakty, popisují především výsledky výzkumné činnosti a monotematické dokumenty. Jejich obsah bývá konkrétní, může být rozsáhlý, popisují především přesná a strohá data z plného textu. Indikativní abstrakty, nebo také abstrakty tematické, častěji popisují měkká data z dokumentu. To znamená, že nepopisují pouze strohé informace. Většinou neobsahují konkrétní výsledky, ale spíše popisují obecně témata práce a zaměřují se na metodiku a popisné informace. Přinášejí pouze stručné seznámení s plným textem dokumentu. Pokud je třeba popsat dokument informativním způsobem, ale délka abstraktu je z objektivních důvodů omezená, lze vytvořit tzv. informativně-indikativní abstrakt. (ČSN ISO 214:2001)

⁶ Revize standardu ANSI/NISO Z39.14-1971 zmíněného v kapitole 2.3

3.3 Účel a užití abstraktu

Abstrakty bývají obsaženy v odborných primárních dokumentech, jakými mohou být odborná periodika, výzkumné zprávy a disertace, monografie a sborníky z konferencí či patenty. Značné využití mají abstrakty také v sekundárních dokumentech a informačních službách. Abstrakty pomáhají čtenářům a rešeršérům identifikovat obsah dokumentu tak, aby byli schopni posoudit obsah celého dokumentu a jeho užitečnost. Slouží tedy především ke stanovení relevance plného textu dokumentu. V některých případech, nepotřebuje-li čtenář dokumenty podrobně studovat, může posloužit abstrakt jako náhrada četby plného textu. Abstraktů se velmi často užívá pro automatizované vyhledávání plných textů. Díky nim se rešeršéři či vědečtí pracovníci mohou snáze orientovat v databázích. (ČSN ISO 214:2001; TIBBO, 1993)

3.4 Struktura abstraktu

Podle normy ČSN ISO 214 by měla struktura abstraktu zahrnovat cíle výzkumu popsané v plném textu článku. Přehledně by měla být popsána metodologie, v rámci níž je nezbytné popsat stručně ale jasně užití metody. Nově použité metody by měly být popsány podrobněji. Nezbytnou součástí abstraktu jsou výsledky a závěry. Ve výsledcích by měly být uvedeny konkrétní hodnoty naměřené či vypočítané během výzkumu nebo experimentu. V závěrech by měla být uvedena implikace získaných výsledků v praxi a jejich využití, zároveň by měla být uvedena návaznost na předdeslané cíle. V případě potřeby lze uvést také vedlejší informace. Ty popisují důležité aspekty výzkumu, které však nemají přímou souvislost s cíli (ČSN ISO 214:2001). Struktura abstraktů se může lišit podle požadavků vydavatelů a časopisů. Struktura abstraktu podle normy ČSN ISO 214 či podle požadavků vydavatele *Emerald* je podrobněji rozepsána v kapitole 5.2, kde jsou zároveň popsána konkrétní schémata užitá v rámci tohoto výzkumu. V kapitole 5.1.2 jsou uvedeny požadavky zpracovávaných časopisů na autory článků a abstraktů

4 Obsahová analýza

Literatury o obsahové analýze bylo napsáno značné množství, stejně tak jako bylo publikováno nespočet postupů a návodů pro provádění obsahové analýzy. Rozbor obsahové analýzy ovšem není předmětem této práce. Obsahová analýza byla v tomto výzkumu využita pouze jako metoda pro rozbor vstupních dat, jimiž jsou

v tomto případě jednotlivé abstrakty. Proto jsou zde pouze stručně představeny hlavní ideje obsahové analýzy.

Obsahová analýza se jinak také nazývá věcná analýza či anglicky *content analysis*. Obecně její kořeny sahají hluboko do minulosti, prvně ji však jako metodu výzkumu, určenou k analýze masmédií, definoval a vyvinul až Bernard Berelson ve čtyřicátých letech 20. století. Bernard Berelson je proto považován za „otce“ obsahové analýzy. Z původního využití pouze k analýze masmédií se rozsah možného užití mnohonásobně rozrostl. Obsahová analýza totiž slouží k analýze obsahu jakéhokoli písemného dokumentu či ústního sdělení. V důsledku toho ji lze využívat v informační vědě, mediálních a marketingových studiích, antropologii, sociologii, historii, psychologii, literatuře, v politických vědách a v nezměrném množství dalších oblastí.

Pro účel této práce je důležité chápání obsahové analýzy ve vztahu k informační vědě jako nástroj pro analýzu textových dokumentů, a to v jakémkoli formátu. Využití ji lze na tištěné dokumenty, či dokumenty v elektronické podobě. *„Obsahová analýza je v první řadě měřicím nástrojem, který umožňuje převod verbální komunikace do měřitelných proměnných. Technika obsahové analýzy umožňuje měření těchto proměnných v psaném textu. Psaný text je v obsahové analýze považován za totéž, co přináší výzkumné šetření, neboť text jsou vlastně data, jež umožňují měření proměnných, které jsou pro daný výzkum zásadní. Cílem obsahové analýzy je extrakce proměnných z textu v měřitelné podobě.“* (KRONICK, 1997)

Podle České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy je obsahová analýza definována jako: *„Analýza obsahu dokumentu zahrnující metody a pravidla pro stanovení tematiky dokumentu, příp. časového a prostorového hlediska, čtenářského určení a formy dokumentu. Slovní vyjádření obsahu dokumentu v přirozeném jazyce je transformováno do věcných selekčních údajů v procesu věcného pořádání nebo do vět v procesu sémantické redukce textu dokumentu.“* (BALÍKOVÁ, 2003)

V průběhu obsahové analýzy je nutné nejprve rozhodnout, co autor zvolí za jednotku analýzy. Zda bude jednotkou analýzy slovo, slovní spojení, věta odstavec, kapitola, či jiná část textu. Dále je sestaven slovník, pomocí něhož jsou přiřazovány výskyty

textových jednotek jednotlivým kategoriím. Poté již probíhá samotný proces analýzy, tedy přiřazování jednotek příslušným kategoriím slovníku (KRONICK, 1997).

V rámci tohoto výzkumu zvolila autorka jako jednotku textu celou větu. Slovníkem je v tomto případě struktura nazvané *ISO 214 – Nina*, která je blíže specifikovaná v kapitole 5.2.2 a struktura pojmenovaná *Emerald* rozebraná v kapitole 5.2.3. Celý postup analýzy je podrobně popsán v následující kapitole č. 5.

5 Analýza struktury vybraných abstraktů odborných časopisů z oboru materiálových věd

První etapou výzkumu byla obsahová analýza struktury vybraných abstraktů odborných časopisů z oboru materiálových věd. V této etapě se autorka pokusila analyzovat soubor vybraných vzorků dokumentů. Cílem analýzy mělo být zjištění, jak moc se autoři odchylojí od standardu pro psaní abstraktů a zda tento standard odpovídá jejich potřebám.

Metodika určila dvě struktury, pomocí nichž se kategorizovala každá věta abstraktu. Jeden ze zvolených modelů vycházel ze struktury standardu *ISO 214* a druhý ze struktury vydavatele *Emerald*⁷.

Sledovanými hodnotami byly především délka abstraktů, průměrné a mezní počty užitých kategorií, hodnota využitelnosti jednotlivých kategorií a výskyt informativních, indikativních a informativně-indikativních abstraktů.

5.1 Analyzované zdroje

Prvním krokem obsahové analýzy byl výběr vhodných výchozích dat. Na základě níže popsaných kritérií a rešerše autorka zvolila dva odborné časopisy z oblasti materiálových věd – *Hutnické listy* a *Ceramics-Silikáty*. Z každého časopisu potom vybrala 100 abstraktů pro analýzu.

5.1.1 Kritéria výběru a jeho průběh

Důležitým kvalitativním faktorem při výběru časopisů bylo, aby byla daná periodika recenzovaná. Z technických důvodů bylo nutné, aby byly abstrakty dostupné online nebo v elektronické podobě a zároveň bylo dostupné dostatečné množství abstraktů. Předepsaný vzorek, který vycházel ze zadání projektu, byl 100 abstraktů pro každý časopis.

Na slovinské straně byl hodnocen slovinský časopis *Materiali in tehnologije* a mezinárodní časopis *Material Science*. Snahou tedy bylo vybrat podobně zaměřené vědecké časopisy i na straně české. Rešerše proběhla v *Seznamu recenzovaných neimpaktovaných časopisů*⁸ vydávaném Radou vlády pro výzkum vývoj a inovace.

⁷ Dostupné z <http://www.emeraldinsight.com/authors/guides/write/abstracts.htm?part=1>

⁸ Seznam dostupný z <http://www.vyzkum.cz>

Prohledán byl také *Web of Science*⁹ a databáze *Scopus*¹⁰. V průběhu rešerše těchto zdrojů se však ukázalo, že mezi českými odbornými časopisy nejsou takové, které by byly zaměřeny obecně na materiálové vědy či materiálové inženýrství. V České republice jsou materiály zkoumány jednotlivě na odlišných fakultách např. strojnictví, hutnictví, stavebnictví, keramika, sklo apod.

Rešerše zdrojů odhalila několik časopisů, které připadaly v úvahu. Mezi nimi byly časopisy *Slévárství*, *Hutnické listy*, *Materiály pro stavbu*, *Konstrukce*, *DEK TIME*, *Strojař*, *Kovárenství* či *Ceramics-Silikáty*. Vybrané časopisy autorka blíže posoudila a jako jediný, který odpovídal kritériím popsáním výše v této kapitole, zvolila *Hutnické listy*. Tento časopis byl recenzovaný, obsahoval dostatek ročníků, čísel a abstraktů a všechny potřebné informace měl dostupné online. Ostatní časopisy neměly dostatek ročníků a čísel, aby bylo možné dát dohromady dostatečný počet abstraktů. Některé neměly vůbec dostupné abstrakty a jiné neměly potřebné informace dostupné online. Z těchto časopisů nakonec autorka zvolila ještě časopis *Ceramics-Silikáty*. Časopis *Ceramics-Silikáty* je český impaktovaný časopis zahrnutý ve *Web of Science*, takže splňuje podmínku odbornosti. Jeho abstrakty i plné texty článků jsou dostupné online a to v dostatečné míře. Abstrakty jsou však psány anglicky bez českého překladu a ve velké míře do něj přispívají zahraniční autoři. Jednalo se tedy o jistý kompromis mezi zadáním projektu a dostupnými zdroji abstraktů.

Nejdůležitějším kritériem pro výběr jednotlivých abstraktů byla především aktuálnost a srozumitelnost. Autorka postupovala od nejnovějších ročníků a čísel zvolených časopisů ke starším. Vyřadila pouze abstrakty, které neměly standardní formu nebo byly příliš nesrozumitelné. Abstrakty z *Hutnických listů* tedy sesbírala z posledních dvou ročníků. Z ročníku 63 použila autorka číslo 1 a 2 a z ročníku 62 využila čísla 2 až 6 (*Hutnické listy*, 1946-2010). V časopise *Ceramics-Silikáty* musela zároveň vybrat pouze abstrakty článků, psaných českými autory. Z tohoto časopisu využila autorka poslední dva ročníky. Z ročníku 53 využila čísla 1 až 4 a z ročníku 54 čísla 1 a 2 (*Ceramics-Silikáty*, 1991-2010).

5.1.2 Požadavky na autory abstraktů analyzovaných časopisů

V *Hutnických listech* jsou publikovány články v češtině, slovenštině a angličtině, v závislosti na tom, jak je autoři dodají. Abstrakty jsou povinnou součástí každého

⁹ Dostupné z <http://isiknowledge.com/WOS>

¹⁰ Dostupné z <http://www.scopus.com>

článku a ke všem článkům musí být dodány dvojjazyčně, tedy česky/slovensky a anglicky. Abstrakt v jazyce plného textu má minimálně 12 řádků a abstrakt ve druhém jazyce musí mít minimálně 22 řádků. Český či slovenský abstrakt není překladem anglického a naopak. Musí zahrnovat především hlavní závěry dokumentu. Neuvádějí se odkazy na tabulky, rovnice, obrázky ani zdroje. Abstrakt by měl být napsán kurzívou ve velikosti 10 b (Hutnické listy, 1946-2010).

V časopise *Ceramics-Silikáty* je abstrakt také součástí článku. Stejně jako plné texty jsou i abstrakty psány v angličtině. Musí se jasně vztahovat k tématu článku. Měl by shrnovat použité metody a především nejdůležitější výsledky a zjištění učiněná v článku, stejně jako závěry z nich odvozené. Neměly by se opakovat informace uvedené v názvu článku. Abstrakt by měl být psán v souladu s pravidly doporučenými pro psaní abstraktů celosvětově, aby mohl být bez úprav převzat světovými časopisy publikujícími abstrakty nebo databázemi. Abstrakt článku v časopisu *Ceramics-Silikáty* by měl být informativní, nikoli indikativní či informativně-indikativní. Abstrakt by neměl přesáhnout délku 250 slov a neměl by být členěn do odstavců (Ceramics-Silikáty, 1991-2010).

5.2 Výchozí struktury abstraktu

V následující kapitole jsou popsány struktury používané pro psaní abstraktů. První je umístěna struktura standardu ČSN ISO 214, jelikož tento standard je stěžejní a vychází z něj i použité struktury. Dále následují dva typy struktur, jejichž prvky použila autorka jako kategorie. Těmito kategoriemi byly v průběhu obsahové analýzy označovány jednotlivé věty, tedy jak je uvedeno v kapitole 4, textové jednotky. Postup použitý při klasifikaci abstraktů je podrobně rozebrán níže v kapitole 5.3

5.2.1 Struktura abstraktu ČSN ISO 214

1. *Cíl* – označuje záměry a účel, za nímž byl příslušný dokument sepsán. Cíle se uvádějí, pouze pokud nejsou jasně definovány již v názvu dokumentu nebo v dalším textu abstraktu. Lze odkázat také na dříve publikovanou literaturu, je-li tato literatura základní součástí cíle.
2. *Metodologie* – popisuje techniky a metody, které byly použity pro dosažení cílů. Metody se popisují stručně a jasně a pouze do takové míry, která je nezbytná pro pochopení textu. Nové techniky je však nutné popsat podrobněji. Je nutné uvést rozsah jednotlivých operací, míru přesnosti a z čeho daná

technika vychází. Nejedná-li se o experimentální výzkum, je třeba uvést zdroje a způsoby čerpání dat a postup jejich zpracování.

3. *Výsledky a závěry* – musí být popsány stručně a jasně. Konkrétní výsledky a data je třeba odlišit od závěrů a případných dohadů.

- *Výsledky* – informativně a stručně popisují výsledky experimentálních nebo teoretických výzkumů. Může se jednat o výstupy dlouhodobého pozorování, sběru dat, opakovaného měření či jednorázového experimentu. Je nezbytné uvést, zda jsou naměřené hodnoty přesnými výsledky měření či jedná-li se o zaokrouhlené či jinak odvozené hodnoty. Musí být stanoven rozsah platnosti a mez přesnosti. Zároveň musí být z výsledků jasné, jestli byly získány během jednoho procesu či opakovaného měření. Pokud je výsledků více, než je z kapacitních důvodů možné uvést v abstraktu, vybírají se pouze ty nejdůležitější. Nejvyšší prioritu má uvedení nových ověřených informací, poté následují zjištění s dlouhodobou platností, objevy velkého významu, zjištění, která odporují a zpochybňují dosavadní teorie, zjištění, která pomohou při řešení praktických problémů.
- *Závěry* – popisují využití výsledků a jejich souvislost s cíli výzkumu. V závěrech lze hodnotit průběh a výsledky výzkumu, popsat nové souvislosti a potvrzené či vyvrácené hypotézy. V závěrech lze také uvést doporučení či možnosti dalšího využití výzkumu.

4. *Vedlejší informace* – popisují informace a zjištění které nesouvisí přímo s cíli výzkumu a dokumentu, ale jsou významné, a proto je důležité tyto informace v abstraktu zmínit. Musí být srozumitelně vysvětleny, ale jejich význam nesmí být zdůrazněn na úkor hlavních informací v dokumentu zmíněných. (ČSN ISO 214:2001)

5.2.2 Struktura „ISO 214 – Nina“

Jedna ze struktur, které autorka použila pro klasifikaci abstraktů, měla pracovní název *ISO 214 – Nina*. Vychází ze struktury standardu ČSN ISO 214 uvedené výše, pouze ho upravuje k potřebám našeho výzkumu. Tyto úpravy vytvořila Nina Jamar

na základě vlastního výzkumu a podle publikace Helen Tibbo (TIBBO, 1993). Model *ISO 214 – Nina* obsahoval šest kategorií:

- *Background* – do češtiny lze volně přeložit jako průvodní informace k výzkumu. Kategorie popisuje a přibližuje zázemí výzkumu, a co mu předcházelo. Měl by zde být popsán stav dané oblasti před provedením výzkumu.

Př.: „*Na pracovišti palivové laboratoře společnosti ArcelorMittal Ostrava a.s. byl na jaře 2007 zprovozněn analyzátor LECO TruSpec CHNS pro stanovení obsahu uhlíku, vodíku, dusíku a síry v tuhých palivech.*“ (Hutnické listy, 2010, roč. 63, č. 1, s. 12-15)

- *Purpose/Scope* – do češtiny lze přeložit jako účel/rozsah, rámec, obzor či příležitost. V kategorii by měly být popsány účel a důvody uskutečněného výzkumu. Kromě toho je možné touto kategorií popsat rámec, jehož se téma dotýká i případné příležitosti, které výzkum přináší.

Př.: „*Smyslem této studie bylo posoudit možnosti svařování vnitřních vad při jednotlivých teplotách ležících v rozmezí kovacích teplot.*“ (Hutnické listy, 2010, roč. 63, č. 2, s. 41-44)

- *Hypothesis* – česky předpoklad nebo také hypotéza. Tato kategorie by měla popisovat předpokládaný průběh a výsledek výzkumu. Tato kategorie vychází z kategorie *cíl* ze struktury standardu *ISO 214*.

Př.: „*Na základě polohy vady a s ohledem na to, že je její výskyt nepravidelný, byla přijata hypotéza, že za vznikem vady stojí zvýšené opotřebení válců v prvních kalibrech.*“ (Hutnické listy, 2009, roč. 62, č. 3, s. 37-41)

- *Method* – lze v češtině označit slovy metoda nebo metodologie. V kategorii jsou popsány metody a postupy, které byly využity pro uskutečnění všech experimentů v rámci výzkumu. Vychází z kategorie *metodologie* popsané ve schématu *ISO 214*.

Př.: „*Aplikace založená na maticovém diagramu analyzujícím vliv parametrů jednotlivých procesů na znaky jakosti výkovku byla využita k vyhodnocení*

důležitosti parametrů a k návrhu jejich cílových hodnot.“ (Hutnické listy, 2009, roč. 62, č. 6, s. 126-130)

- *Results* – do češtiny přeloženo jako výsledky, výstupy. Zde jsou prezentovány výstupy daného výzkumu a to jak konkrétní, vyjádřené číselnými hodnotami či chemickými prvky, tak obecné. Tato kategorie přímo vychází z kategorie *výsledky* struktury *ISO 214*.

Př.: *„Jak bylo zjištěno zkouškou únavy, vzorky po tepelném zpracování vykazovaly vyšší životnost nežli vzorky v základním stavu.“* (Hutnické listy, 2009, roč. 62, č. 6, s. 110-113)

- *Conclusions and discussion* – v češtině závěr či soud a diskuze. Zde jsou z rozdílných hledisek hodnoceny výsledky výzkumu a jejich případná aplikace do provozu. Tato kategorie je poměrně obecně definována, takže do ní mohou být zahrnuty i omezení výzkumu a další informace. Vychází z kategorie *závěry* struktury *ISO 214* a zároveň ji rozšiřuje.

Př.: *„Závěrem lze konstatovat, že pájky neobsahující hliník jsou lépe pájitelné a se vzrůstajícím zastoupením hliníku v pájecí slitině klesá její pájitelnost.“* (Hutnické listy, 2009, roč. 62, č. 6, s. 106-109)

5.2.3 Struktura Emerald

Model *Emerald* převzala autorka ze struktury, která je stěžejní pro tvorbu abstraktů u vydavatele *Emerald*. Model *Emerald* byl zvolen na základě zadání projektu. Výběru tohoto schématu předcházela rozsáhlá analýza na slovinské straně. Struktura *Emerald* zahrnuje sedm kategorií:

- *Purpose* – na rozdíl od kategorizace *ISO 214 – Nina* je ve struktuře *Emerald* uveden pouze účel. Měly by tedy touto kategorií být označeny informace týkající se účelu a cíle, za nimiž byl výzkum prováděn.

Př.: *„Cílem experimentu bylo zhodnocení možností aplikace plazmové nitridace do těžce dostupných dlouhých dutin o malém průměru.“* (Hutnické listy, 2010, roč. 63, č. 2, s. 46-50)

- *Design/Methodology/Approach* – tato kategorie je oproti metodám ve schématu *Nina* rozšířena o *design* a *approach*, tedy jakýsi model či rozvržení

a přístup. Touto kategorií je možné popsat širší škálu informací než ve struktuře Nina. Jak název napovídá, lze zde popsat možné přístupy a náhledy na řešení problémů souvisejících s výzkumem, stejně jako rozvržení či projektování následně použitých metod.

Př.: „Kování se odehrává v širokém rozmezí teplot asi 1180°C - 800°C, přičemž podmínky pro svařování vnitřních vad se s klesající teplotou tváření zhoršují.“ (Hutnické listy, 2010, roč. 63, č. 2, s. 41-44)

- *Findings* – v češtině chápeme jako synonymum pro termín *results* použitý ve struktuře Nina. Tyto kategorie, lze chápat jako shodné a měly by označovat stejné věty v obou strukturách. Tedy výsledky výzkumu.

Př.: „Jak bylo zjištěno zkouškou únavy, vzorky po tepelném zpracování vykazovaly vyšší životnost nežli vzorky v základním stavu.“ (Hutnické listy, 2009, roč. 62, č. 6, s. 110-113)

- *Research limitations/implications* – lze přeložit do češtiny jako omezení a důsledky výzkumu. Do této kategorie lze zařadit věty nesoucí informaci o technických a jiných omezeních průběhu výzkumu. Stejně tak sem lze zařadit možné důsledky a dopady libovolných činností či již zmíněných omezení na výzkum samotný.

Př.: „Intermetalické fáze nebyly nalezeny, neboť pro vznik sloučenin v systému Ti-Al je nutné provést dlouhodobé tepelné zpracování slinovaného materiálu.“ (Hutnické listy, 2010, roč. 63, č. 1, s. 23-26)

- *Practical implications* – přeloženo do češtiny znamená praktické dopady či důsledky. Tuto kategorii lze chápat jako popis důsledků, které má provedený výzkum a jeho výstupy na odvětví, jehož se dotýká.

Př.: „Systém Sn-Zn-Al představuje možné řešení v oblasti aplikace bezolovnatých pájek především v elektrotechnickém a automobilovém průmyslu.“ (Hutnické listy, 2010, roč. 63, č. 1, s. 32-37)

- *Social implications* – sociální či společenské dopady. Tato kategorie je v materiálových vědách poněkud irelevantní. Přesto by bylo možné ji využít pro přiblížení případných společenských důsledků vyplývajících z výzkumu.

Př.: „Většina průmyslových řetězců se v současném globalizovaném prostředí zaměřuje na optimalizaci toků svých produktů směrem k zákazníkům.“ (Hutnické listy, 2010, roč. 63, č. 2, s. 89-92)

- *Originality/Value* – originalita či původnost/hodnota. Tato kategorie jednoznačně identifikuje, zda je výzkum původní, tedy zda není plagiátem jiné práce, nebo nekopíruje její hlavní myšlenku a smysl. Zároveň je zde popsána nová hodnota, kterou výzkum do odvětví přináší.

Př.: „Článek přináší nové experimentální poznatky v oblasti přenosu tepla a hmoty v průběhu tuhnutí (krystalizace) a chlazení plynule odlévané ocelové bramy.“ (Hutnické listy, 2010, roč. 63, č. 2, s. 63-71)

5.2.4 Kategorie Topical sentence

Topical sentence (title sentence) je tematická či titulní věta. Je zde jednou větou stručně popsáno, čeho se výzkum týká. Jedná se o kategorii, kterou autorka přidala do obou klasifikačních struktur, jak do modelu *ISO 214 – Nina*, tak do modelu *Emerald*. Potřebu vytvořit novou kategorii odhalila autorka po otestování zkušebního vzorku dvaceti abstraktů. Věty tohoto typu se objevovaly velmi často a nebylo možné je zařadit mezi ostatní kategorie, přestože měly poměrně blízko ke kategorii *background*.

Př.: „V článku je analyzován vliv ECAP postupů na mikrostrukturu a mechanické vlastnosti technicky čistého titanu.“ (Hutnické listy, 2009, roč. 62, č. 6, s. 76-79)

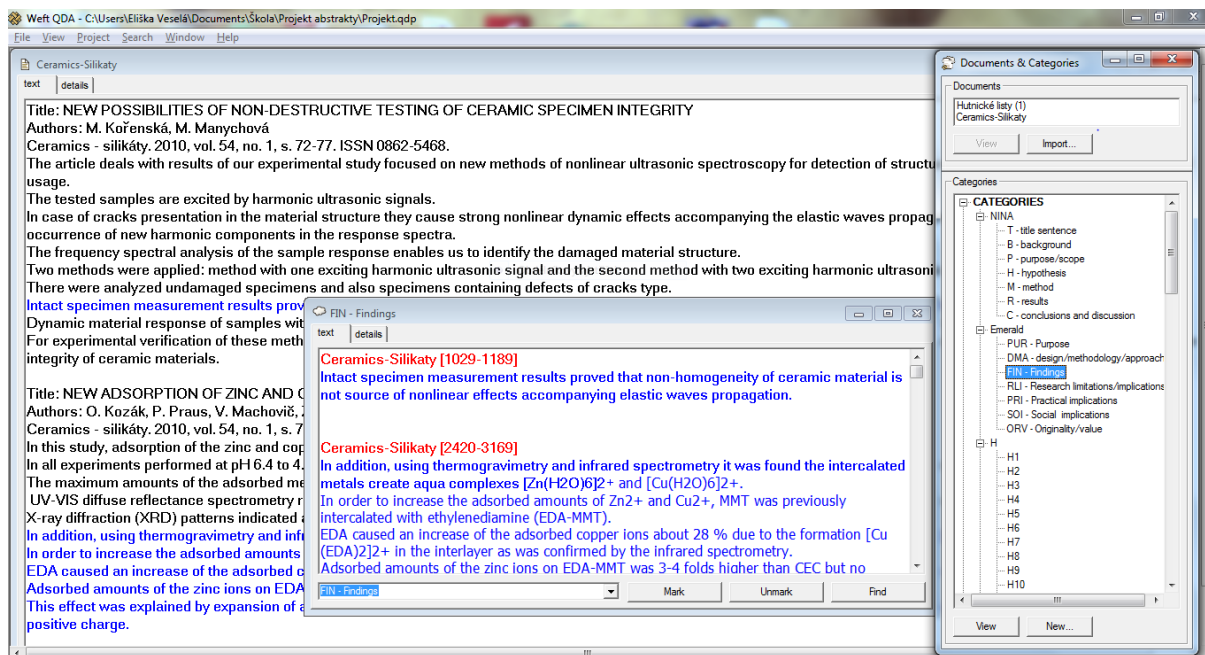
V následující tabulce jsou všechny popsané struktury znázorněny graficky.

	ISO 214	ISO 214 - Nina	Emerald
Kategorie	purpose/cíl	title/topical sentence	title/topical sentence
	methodology/metodologie	background	purpose
	results/výsledky	purpose/scope	design/methodology/approach
	conclusions/závěry	hypothesis	findings
	collateral informations/vedlejší informace	method	research limitations/implications
		results	practical implications
		conclusions and discussions	social implications
			originality value

Tabulka 1 - porovnání struktury schémat

5.3 Klasifikace abstraktů

Autorka analyzovala abstrakty za pomoci software *Weft QDA 1.0.1*¹¹. Software *Weft QDA* je volně dostupný program určený pro obsahovou analýzu textů. Autorka posuzovala také využití jiných programů pro obsahovou analýzu dokumentů (např. *Nud*Ist*, *Atlas* či *Etnograph*), ale software *Weft QDA* nakonec zvolila jednak pro jeho dostupnost zdarma, ale především na základě zkušeností s ním na slovinské straně. Díky tomu byla zajištěna konzistentnost získaných výstupů na české i slovinské straně. Každá věta všech abstraktů byla podrobena analýze a byla jí přiřazena právě jedna kategorie z každého schématu. Na následujícím obrázku (viz Obrázek 2) je zobrazeno rozhraní software *Weft QDA*. Označeny jsou zde výskyty kategorie *findings* ze schématu *Emerald* (viz kapitola 5.2.3) v abstraktech časopisu *Ceramics-Silikáty*

Obrázek 2 - rozhraní software *Weft QDA*

5.3.1 Editace textové podoby abstraktů a import do *Weft QDA*

Před samotnou klasifikací bylo třeba, aby autorka vybrané abstrakty zpracovala do podoby potřebné k importování do software *Weft QDA*. Bylo nutné vytvořit dva textové soubory. Jeden pro časopis *Hutnické listy* a druhý pro *Ceramics-Silikáty*. Do každého textového souboru umístila autorka 100 abstraktů vybraných z daného periodika a řádně upravených. Každý abstrakt obsahoval hlavičku s názvem článku, k němuž se abstrakt vztahoval, se jmény autorů článku a popisnými a fyzickými údaji

¹¹ Dostupné z <http://www.pressure.to/qda>

časopisu a čísla. Dále následoval samotný abstrakt. Jednotlivé věty abstraktu autorka umístila na samostatném řádku, aby mohla každou větu zvlášť označit zvolenou kategorií. Tyto textové soubory posléze naimportovala do programu *Weft QDA*.

5.3.2 Příprava kategorií v programu *Weft QDA*

V programu *Weft QDA* autorka vytvořila dvě struktury kategorií, pomocí nichž později analyzovala jednotlivé abstrakty. Tyto struktury převzala z metodologie, která byla použita již na slovinské straně. Každé větě abstraktu, kromě hlavičky, byla přiřazena právě jedna kategorie z každé struktury. Abstrakty musela autorka číselně označit, a to pomocí kategorií H1 – H100 u abstraktů *Hutnických listů* a C1 – C100 u časopisu *Ceramics-Silikáty*.

5.3.3 Klasifikace

Ve chvíli, kdy autorka připravila v programu *Weft QDA* veškeré struktury kategorií a naimportovala textové soubory s abstrakty, bylo možné začít s klasifikací. Nejprve klasifikovala abstrakty z časopisu *Hutnické listy*. Každý abstrakt prošel třemi etapami označování. Nejprve každý abstrakt označila číslem pro rozlišení v průběhu následného zpracování výsledků. To znamená, že každému abstraktu jako celku, přidělila jedinečnou kategorii H1 – H100. Poté všech 100 abstraktů označila strukturou modelu *ISO 214 – Nina*. Každé větě abstraktu přidělila právě jednu kategorii dané struktury. V poslední řadě autorka označila všechny abstrakty kategoriemi modelu *Emerald*, opět každé větě přidělila právě jednu kategorii. Hlavičky abstraktů strukturami *ISO 214 – Nina* a *Emerald* neoznačovala, jelikož to nebylo předmětem analýzy. Formu označování ve třech etapách zvolila autorka z toho důvodu, aby omezila množství chyb způsobených lidským faktorem.

Stejný postup opakovala při klasifikaci abstraktů časopisu *Ceramics-Silikáty*. Abstraktům v první etapě přiřadila jedinečné kategorie z rozmezí C1 – C100. Poté, stejně jako u *Hutnických listů* proběhlo přiřazení kategorií struktury *ISO 214 – Nina* a *Emerald*.

5.4 Výstupy 1. etapy výzkumu

Hotové výstupy analýzy autorka z programu *Weft QDA* vyexportovala do tabulky ve formátu xls, aby mohla s výsledky dále pracovat. V tomto souboru autorka vypočítala frekvence výskytu jednotlivých jevů. V první tabulce jsou uvedeny výsledné hodnoty

analýzy *Hutnických listů* a ve druhé tabulce jsou uvedeny výsledné hodnoty časopisu *Ceramics-Silikáty*. První sloupec každé tabulky obsahuje popis sledované hodnoty. Druhý sloupec zobrazuje tyto výsledné hodnoty pro abstrakty klasifikované strukturou *ISO 214 – Nina*, třetí sloupec potom obsahuje výsledné hodnoty abstraktů klasifikovaných strukturou *Emerald*. Údaje o počtu informativních, indikativních a informativně-indikativních abstraktů jsou stejné pro obě struktury. Stejně jako údaje o počtu vět, slov a písmen v abstraktu. Jsou zde uvedeny statistické informace, které byly předem určeny zadáním projektu. Všechny údaje v následujících dvou tabulkách jsou zaokrouhleny na celá čísla z důvodu přehlednosti a smysluplnosti. Pomocné tabulky pro výpočet uvedených údajů jsou umístěny v příloze.

Sledovaná hodnota	ISO 214 - Nina	Emerald
Průměrný počet kategorií v abstraktech	3	2
Nejvyšší počet kategorií v abstraktu	6	4
Nejnižší počet kategorií v abstraktu	1	1
Nejčastěji zastoupená kategorie	method (90)	design/methodology/ approach (94)
Nejméně zastoupená kategorie	hypothesis (6)	social implications (1)
Nejčastější kombinace kategorií	background, methodology, results	design/methodology/ approach, findings
Průměrný počet vět ve všech abstraktech	10	
Průměrný počet slov ve všech abstraktech	193	
Průměrný počet písmen ve všech abstraktech	1199	
Počet informativních abstraktů	68	
Počet indikativních abstraktů	8	
Počet informativně-indikativních abstraktů	24	

Tabulka 2 - Hutnické listy (výstupy analýzy)

5.4.1 Vlastní interpretace výsledků – Hutnické listy

V tabulce výsledků analýzy vzorku abstraktů *Hutnických listů* (viz Tabulka 2) lze vypožorovat, že údaje získané klasifikací abstraktů pomocí struktury *ISO 214 – Nina*, se příliš neliší od hodnot získaných klasifikací struktury *Emerald*. Průměrný počet kategorií ve všech abstraktech *Hutnických listů* jsou 3 kategorie pro strukturu *ISO 214 – Nina* a 2 pro strukturu *Emerald*. To je v porovnání s počtem originálních kategorií v těchto strukturách velmi málo. Struktura *ISO 214 – Nina* by měla obsahovat 7 kategorií včetně doplněné kategorie *Topical sentence* stejně jako struktura *Emerald*. Znamená to tedy, že k psaní abstraktů *Hutnických listů* jejich autoři používají průměrně pouze méně než polovinu kategorií. Nejvyšší počet kategorií v jednom abstraktu činil 6 u *ISO 214 – Nina* a 4 u struktury *Emerald*. Ani jeden abstrakt tedy nevyčerpal všechny dostupné kategorie. Nejnižší počet kategorií užitých v jednom abstraktu byl u obou struktur 1, což je naprosto nevhodně pojatý abstrakt.

Nejčastěji použitou kategorií byla podle obou struktur kategorie popisující metodologii. U struktury *ISO 214 – Nina* to byla konkrétně kategorie *method* s výskytem 90 užití a u struktury *Emerald* kategorie *design/methodology/approach* s výskytem 94 užití. Na druhém místě v užití byla rovněž v obou strukturách kategorie popisující výsledky. Metodologie a výsledky jsou stěžejními kategoriemi a každý abstrakt by je měl obsahovat. Z výsledků tedy vyplývá, že ačkoli nezahrnují všechny potřebné informace, zahrnují téměř vždy alespoň informace nejdůležitější. Nejčastěji použitou kombinací je *background, method, results* a *design/methodology/approach, findings*. To podporuje předchozí tvrzení, že alespoň stěžejní informace z článku jsou ve většině abstraktů obsaženy. Nejméně užívanou kategorií je u struktury *ISO 214 – Nina* kategorie představující hypotézy. U schématu *Emerald* je to potom kategorie *social implications*, což je v materiálových vědách poměrně pochopitelné. Tento údaj se obvykle objevuje spíše u článků z oblasti společenských věd.

Dalším důležitým údajem, který vyplývá z obsahové analýzy vzorku abstraktů, je počet informativních, indikativních a informativně-indikativních abstraktů. U *Hutnických listů* bylo 68% abstraktů informativních, 8% indikativních a 24% informativně-indikativních. Vydavatelé časopisů z oblasti materiálových věd často již v požadavcích na autory abstraktů kladou důraz na informativnost abstraktů. V této

oblasti, tedy analýza potvrzuje, že jsou autory tyto požadavky ve většině případů dodržovány. Standard ČSN ISO 214:2001 takovéto požadavky nedefinuje, jelikož jeho účelem je být univerzální napříč obory.

Poslední sledovanou entitou byla průměrná délka abstraktu. Jak bylo již v předchozích kapitolách předesláno, délka informativního abstraktu by měla činit maximálně 250 slov. Vydavatelé v oblasti materiálových věd většinou požadují délku abstraktu maximálně 200 až 250 slov. Průměrná délka abstraktu v *Hutnických listech* činí 193 slov, takže přesně vyhovuje požadavkům vydavatelů i standardu. Limitní hodnoty jsou však méně uspokojivé. Nejkratší abstrakt *Hutnických listů* měl pouhých 37 slov a nejdelší měl slov 360 (viz příloha 5). Jedná se ale skutečně o mezní hodnoty, většina abstraktů se pohybuje v rozmezí 100 až 300 slov.

Sledovaná hodnota	ISO 214 - Nina	Emerald
Průměrný počet kategorií v abstraktech	3	2
Nejvyšší počet kategorií v abstraktu	5	4
Nejnižší počet kategorií v abstraktu	2	1
Nejčastěji zastoupená kategorie	method (95)	design/methodology/ approach (99)
Nejméně zastoupená kategorie	hypothesis (1)	social implications a originality/value (0)
Nejčastější kombinace kategorií	background, methodology, results	design/methodology/ approach, findings
Průměrný počet vět ve všech abstraktech	6	
Průměrný počet slov ve všech abstraktech	149	
Průměrný počet písmen ve všech abstraktech	844	
Počet informativních abstraktů	61	
Počet indikativních abstraktů	12	
Počet informativně-indikativních abstraktů	27	

Tabulka 3 - Ceramics-Silikáty (výstupy analýz)

5.4.2 Vlastní interpretace výsledků – Ceramics-Silikáty

Výsledky analýzy časopisu *Ceramics-Silikáty* (viz Tabulka 3) jsou v mnoha ohledech podobné výsledkům analýzy *Hutnických listů*. Průměrný počet kategorií ve všech abstraktech je taktéž 3 u struktury *ISO 214 – Nina* a 2 u struktury *Emerald*. Opět je tedy průměrně využitý méně než poloviční počet všech dostupných kategorií, což je velmi málo pro abstrakt odborného článku. Nejvyšší počet kategorií objevujících se v jednom abstraktu je 5 pro strukturu *ISO 214 – Nina* a 4 pro *Emerald*. Ani v jednom z případů tedy nebyly použity všechny dostupné kategorie. Nejnižší počet kategorií v jednom abstraktu byl u struktury *ISO 214 – Nina* 2 kategorie a u struktury *Emerald* pouze 1 kategorie. Obě tyto hodnoty jsou naprosto nedostatečné pro popis obsahu článku. Za povšimnutí stojí skutečnost, že nejnižší počet kategorií v jednom abstraktu klasifikovaném podle *ISO 214 – Nina* se rovná průměrnému počtu kategorií ve všech abstraktech struktury *Emerald*. Tuto skutečnost lze zhodnotit tak, že struktura *Emerald* je méně vhodná pro psaní abstraktů z oblasti materiálových věd, než struktura *ISO 214 – Nina*.

Nejčastěji používanou kategorií byla kategorie *method (ISO 214 – Nina)* s četností 95 výskytů a *design/methodology/approach (Emerald)* s četností 99 výskytů. Oproti *Hutnickým listům* je tak kategorie popisující metodologii obsažena téměř ve všech abstraktech. Nejméně zastoupená je potom kategorie *hypothesis (ISO 214 – Nina)* s pouhým jedním výskytem a kategorie *social implications* a *originality/value (Emerald)* s výskytem nulovým. Nízký výskyt kategorie *hypothesis* svědčí o tom, že autoři abstraktů nepovažují za důležité tuto kategorii uvádět, přesto však přináší důležité informace o tom, co se snaží výzkum potvrdit či vyvrátit a neměla by být proto opomíjena. Nulový výskyt kategorie *social implications* je pochopitelný stejně jako u *Hutnických listů*, vzhledem k tématu analyzovaných abstraktů. *Originality/value* je však především nejen ve výzkumech materiálových věd velmi hodnotnou kategorií, která přináší informace o tom, zda výzkum navazuje na již řešené téma, nebo je naprosto prvním v daném tématu. Ve struktuře doporučené autorkou se neobjevuje z toho důvodu, že tuto informaci lze zahrnout pod kategorii *background*, kterou struktura *Emerald* neobsahuje.

U časopisu *Ceramics-Silikáty* je v požadavcích na autory abstraktů přímo uveden požadavek na psaní abstraktů informativních. Z výsledků je patrné, že tento požadavek není dodržen stoprocentně. 61% abstraktů je informativních a 27%

informativně-indikativních. Takže pouhých 12% abstraktů indikativních se výrazně odchyľuje od požadavků časopisu.

Průměrná délka abstraktů časopisu *Ceramics-Silikáty* je podstatně kratší než u *Hutnických listů*. Činí 149 slov, s tím, že nejkratší abstrakt má 39 slov a nejdelší 305 slov. Maximální délku dle standardu ČSN ISO 214 však překračují pouze dva abstrakty a většina abstraktů překračuje 100 slov. Takže délka abstraktů časopisu *Ceramics-Silikáty* odpovídá standardu i požadavkům většiny vydavatelů odborných časopisů z oblasti materiálových věd.

Jak je patrné z obou tabulek (viz Tabulka 2 a Tabulka 3), obsahová analýza abstraktů potvrdila jednu z hypotéz předeslaných v úvodu této práce, tedy že se autoři abstraktů ve většině případů nadržují norem a požadavků na psaní abstraktů.

5.4.3 Schémata abstraktů

Výstupem analýzy bylo vytvoření průměrné struktury a doporučené struktury abstraktů. Tyto návrhy posloužily jako podklady k vytvoření vzorových schémat abstraktů ve druhé fázi výzkumu. Jedno ze schémat vycházelo ze statistických dat získaných analýzou a bylo předlohou pro model nazvaný *prototyp*, o němž je blíže pojednáno v kapitole 6. Druhé schéma vycházelo ze standardu ISO 214 a bylo autorkou doplněno o poznatky, které v průběhu analýzy získala. Toto schéma bylo předlohou pro *doporučený abstrakt*, popsany také v kapitole 6.

Výchozí schéma pro model *prototyp* zahrnovalo tyto kategorie:

- Background
- Methodology, Design/Methodology/Approach
- Results, Findings¹²

V průběhu analýzy se autorka potýkala s problémem, že některé věty neodpovídaly žádné z kategorií struktury ISO 214 – *Nina* ani *Emerald*. To lze řešit přidáním nových kategorií, případně úpravou kategorií stávajících. V oblasti materiálových věd je vhodné, aby abstrakt zahrnoval kategorii materiál, nebo testovaný vzorek (*material, sample*). Kategorii *materiál* tedy zařadila autorka do vlastní navržené struktury, která byla výchozí pro tvorbu *doporučeného abstraktu*. Tato kategorie byla umístěna na

¹² Anglické termíny jsou vysvětleny v kapitolách 5.2.2 a 5.2.3

třetím místě za kategoriemi *background* a *purpose/scope/aim*. Autorka zároveň zvažovala zařazení kategorie hodnocení výzkumu (*evaluation*), která se v abstraktech poměrně často objevovala. Nakonec však usoudila, že hodnocení výzkumu obstojně zastupuje kategorie závěry a diskuze (*conclusions and discussion*). Jako velký nedostatek pociťovala absenci kategorie pozadí výzkumu (*background*) ve struktuře *Emerald*. V poslední řadě doporučila autorka rozšíření kategorie účel (*purpose*) o cíle výzkumu (*aim*).

Výchozí schéma pro model *doporučený abstrakt* zahrnoval tyto kategorie:

- Background
- Purpose/Scope/Aim
- Material
- Method
- Results
- Conclusions and discussion¹³

Zhodnocením výsledků analýzy a jejího průběhu došla autorka k závěru, že strukturu *ISO 214* lze aplikovat na jakýkoli obor snáze než strukturu *Emerald*.

¹³ Anglické termíny jsou vysvětleny v kapitolách 5.2.2a 5.2.3

6 Sestavení vzorových abstraktů v návaznosti na výsledky analýzy a jejich hodnocení

Druhá etapa výzkumu sestávala z vytvoření vzorových abstraktů a jejich hodnocení odborníky daných oborů. Pro hodnocení zvolila autorka formu ankety. Předpokladem bylo, že abstrakty vytvořené podle autorkou doporučené struktury budou odborníky hodnoceny nejlépe.

6.1 Tvorba abstraktů

Hodnocený vzorek třiceti abstraktů sestavila ze tří typů abstraktů – originálu, prototypu a doporučeného abstraktu. Od každého typu vytvořila v návaznosti na metodiku projektu 10 vzorových abstraktů. Dohromady tedy 30 vzorových abstraktů pro časopis *Hutnické listy* a třicet abstraktů pro časopis *Ceramics-Silikáty*.

Při tvorbě vzorků vycházela z publikovaných originálních abstraktů i z plných textů příslušných článků. Korektury abstraktů konzultovala s odborníky daných oborů¹⁴. Návrhy vzorových abstraktů jsou umístěny v přílohách 8 a 9.

6.1.1 Originál

Originální abstrakt byl převzat beze změny ve formě, v níž byl publikován v daném odborném časopise.

6.1.2 Prototyp

Dalším modelem abstraktu byl prototyp. Prototyp vycházel z průměrných údajů získaných při analýze abstraktů, tedy při první etapě výzkumu. Tato data autorka upravila podle doporučení a zkušeností z výzkumu na slovinské straně. Kromě nejčastěji užívaných kategorií vzala v potaz také četnost těchto kategorií a průměrnou délku abstraktů. Číslice označuje počet vět dané kategorie obsažených v abstraktu.

- 3 background
- 1 methodology, design/methodology/approach
- 2 results, findings

¹⁴ Ing. Eva Gregorová, CSc. z Ústavu skla a keramiky na VŠCHT a Ing. František Tatíček z Ústavu strojírenské technologie na ČVUT

- 1 practical implications

6.1.3 Doporučený abstrakt

Poslední typ, který byl hodnocen v rámci ankety, byl doporučený abstrakt. Ten sestavila autorka na základě standardu ČSN ISO 214 doplněného o poznatky, které v průběhu analýzy získala. Kategorie, která se zde objevila nově, byla tzv. *sample* neboli vzorek. Tuto kategorii autorka doplnila právě na základě předchozí analýzy, během níž objevila užitečnost této kategorie v abstraktech materiálových věd. Stanovila délku abstraktu, počet a četnost kategorií. Abstrakt měl obsahovat 8 vět a přibližně 250 slov. Číslice opět označuje počet vět dané kategorie obsažené v abstraktu. Jeho rozložení mělo být následující:

- 1 background
- 1 purpose
- 2 methods
- 1 sample
- 2 direct results
- 1 conclusions and discussion

7 Hodnocení abstraktů formou anket

Tři typy vzorových abstraktů, vytvořených podle popisu v kapitole 6.1, sestavila podle níže uvedených kritérií do anket. Tyto ankety byly posléze hodnoceny studenty, vyučujícími a odborníky příslušných oborů. Respondenti hodnotili ankety jednak známkami, ale také slovně. Autorka očekávala, že nejlépe hodnoceným typem bude *doporučený abstrakt*. Předmětem následující kapitoly je popis sestavování anket a průběhu jejich distribuce. Zároveň je zde popsán způsob zpracování výsledků a jejich interpretace.

7.1 Sestavení anket

Z výše vyjmenovaných modelů abstraktů bylo třeba sestavit ankety. Pro každý časopis bylo nutné vytvořit tři varianty ankety, aby bylo možné otestovat všechny modely abstraktů – varianty A, B, C. Tyto údaje opět vycházely z pokynů uvedených v metodice slovinské strany. Celkem tedy autorka vytvořila šest variant abstraktů – tři na testování abstraktů časopisu *Hutnické listy* a tři pro časopis *Ceramics-Silikáty*. Každá anketa byla sestavena z deseti vzorových abstraktů. V následující tabulce (viz Tabulka 4) je naznačeno schéma, podle kterého abstrakty do anket rozmístila. O - značí originální abstrakt, P - značí prototyp a D - označuje doporučený abstrakt.

A	B	C
O	P	D
D	O	P
P	D	O
O	P	D
D	O	P
P	D	O
O	P	D
D	O	P
P	D	O
O	P	D

Tabulka 4 - schéma pro tvorbu anket

Každá anketa měla v úvodu stručné zadání. Respondenty autorka požádala, aby si přečetli všech deset abstraktů a zhodnotili jejich informativní hodnotu. Zda lze podle abstraktů rozeznat relevantnost pro vlastní výzkum. Pro hodnocení respondentům určila škálu od 1 do 5, přičemž 1 odpovídala výbornému abstraktu a 5 nedostatečnému, jako při klasifikaci ve škole. Kromě číselné škály měli respondenti u každého abstraktu také prostor pro slovní hodnocení. Zároveň zúčastněné

dotazované požádala o uvedení propojení s oborem a délku jejich praxe v daném oboru.

Pro všechny ankety použila aplikaci *Google Docs*¹⁵, v níž lze ankety velmi snadno a intuitivně vytvářet, sdílet online a zároveň snadno sledovat a zpracovávat odpovědi respondentů. V tomto rozhraní lze volit několik formátů položek pro odpovědi, např. výběr ze seznamu, zatržení jedné či více možností, slovní hodnocení a další. Je zde možnost vybrat z několika barevných šablon a stylů písma. Anketu lze přímo z tohoto rozhraní zaslat jednotlivým respondentům. Výsledky je možné zobrazit souhrnně s automaticky vytvořenými statistikami či v tabulkovém editoru.

7.2 Výběr a oslovení respondentů

V zadání výzkumu bylo požadováno oslovení minimálně 18 respondentů, tj. 9 pro každý časopis, tak aby každou variantu ankety hodnotili alespoň tři lidé. Oslovení účastníci měli být z řad odborníků a vyučujících příslušných oborů, případně z řad doktorandů. Autorka však oslovila také studenty magisterského studia a výjimečně i studenty bakalářského studia. Toto rozhodnutí vycházelo z negativní zkušenosti v průběhu oslovování odborníků a vyučujících. Více je tato problematika rozebrána v kapitole 8 Úskalí výzkumu.

Jednotlivé respondenty se autorka snažila oslovit prostřednictvím kontaktní osoby na příslušné katedře či ústavu. Na prvním místě kontaktovala tyto osoby, aby s nimi vyjedнала součinnost. Ankety měly tyto osoby distribuovat dále jednotlivým pracovníkům či studentům. Tato varianta bohužel nepřinesla žádné odpovědi respondentů. Autorka se pokusila využít osobních kontaktů v daných oborech. Touto cestou získala několik respondentů, ale přesto nebyl jejich počet dostatečný. Oslovila proto rovněž pracovníky ústavů, jejichž kontakty vyhledala přes webové stránky těchto pracovišť. Jednalo se o pracovníky *Českého vysokého učení technického v Praze*, *Vysokého učení technického v Brně*, *Vysoké školy chemicko–technologické v Praze*, *Univerzity Pardubice* a *Vysoké školy báňské v Ostravě*.

Vybrané účastníky dotazníkového výzkumu kontaktovala autorka elektronicky e-mailem. Průvodní e-mail zahrnoval představení projektu, v jehož rámci je výzkum prováděn. Zároveň představila osoby zainteresované v řešení projektu a Ústav informačních studií a knihovnictví. Stručně zde shrnula požadavky na oslovenou

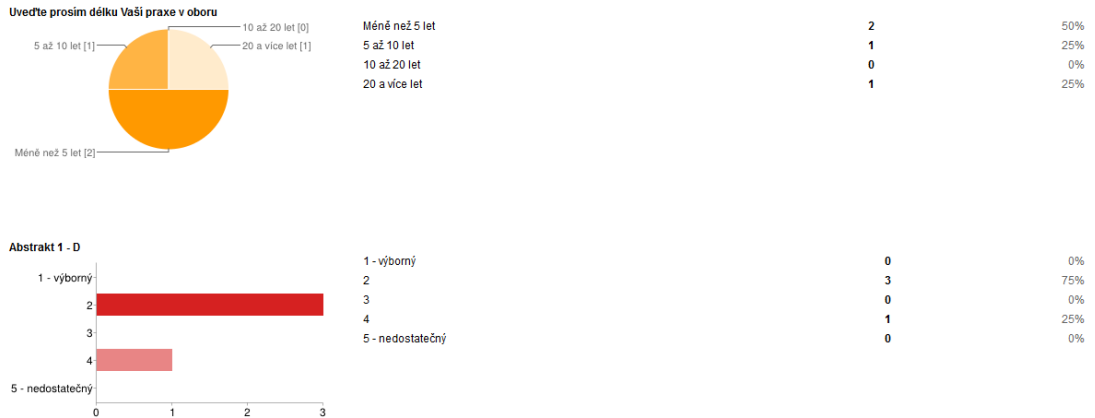
¹⁵ Dostupné z <http://drive.google.com>

osobu a vložila odkaz na příslušnou verzi ankety v *Google Docs*. Průvodní e-mail je umístěn v příloze 16.

Tato etapa výzkumu byla časově nejnáročnější. Výběr, oslovení, komunikace s respondenty a následná kompletace jejich odpovědí trvala téměř půl roku. Autorka oslovila celkem 96 respondentů, ale vyplněných anket se vrátilo pouze 16. *Hutnické listy* hodnotilo 12 respondentů, což byl dostatečný reprezentativní vzorek pro zpracování výstupů. V zadání byl minimální počet pro hodnocení jedné varianty ankety stanoven na 3 respondenty, ve skutečnosti na každou variantu *Hutnických listů* odpověděly 4 osoby. *Ceramics-Silikáty* zhodnotili však pouze 4 respondenti. V souvislosti s anketami na *Ceramics-Silikáty* se objevily i další problémy. Z toho důvodu se autorka rozhodla s výsledky této ankety dále nepracovat a zhodnotit pouze výstupy anket k *Hutnickým listům*. Problémy související s anketami časopisu *Ceramics-Silikáty* jsou podrobně popsány v kapitole č. 8.

7.3 Zpracování odpovědí

Aplikace *Google Docs* má dvě varianty zobrazení výsledků. Pro přehled výsledků lze odpovědi otevřít v grafickém zobrazení. Každé otázce je přiřazeno procentuální rozložení jednotlivých odpovědí respondentů, doprovázené grafickým vyjádřením příslušného údaje. Obsahuje-li odpověď i slovní hodnocení, je shrnuto slovní hodnocení všech respondentů pod grafem. Následující Obrázek 3 dokumentuje toto grafické zpracování na příkladu odpovědí na délku praxe respondentů a na hodnocení prvního abstraktu varianty C ankety k *Hutnickým listům*.

Slovní hodnocení A1:
 Velmi neobratný a neobdobný překlad. Raději bych to četl v originále. Velmi dlouhý abstrakt. Je zjevné o co se jedná, nicméně je to zcela mimo můj obor, takže netuším o čem abstrakt pojednává. Nadměrné používání zkratk "teplota", odraznost "nitřníto Ro" obsah prchavé hořlaviny VdA"- obojí definováno slovem, takže nadbytečné. Ale není to můj obor, takže se možná pletu.

Obrázek 3 - grafické zobrazení odpovědí v aplikaci Google Docs

Odpovědi na jednotlivé ankety se v aplikaci *Google Docs* ukládají automaticky také v tabulkovém editoru. Každé anketě přísluší jeden samostatný soubor editoru. Tato aplikace ušetřila autorce mnoho práce s exportem výsledků. Jediné, co bylo třeba v tomto ohledu provést, bylo sjednocení všech výstupních souborů do jednoho. Následující Obrázek 4 ilustruje podobu zpracovaných výsledků v tabulkovém editoru *Google Docs* na souboru všech odpovědí k časopisu *Hutnické listy*, editor na obrázku je otevřen na listu s variantou A ankety.

Timestamp	Abstrakt 1 - O	Slovní hodnocení A1:	Abstrakt 2 - D	Slovní hodnocení A2:	Abstrakt 3 - P	Slovní hodnocení A3:	Abstrakt 4 - O	Slovní hodnocení A4:	Abstrakt 5 - D	Slovní hodnocení A5:	Abstr
11/7/2011 12:04:37		Abstrakt je psán příliš faktický, pro laika se stává chaotickým, musí jej číst několikrát, aby pochopil jeho obsah.		Ucelený abstrakt, srozumitelný, 1 zajímavý.		Ucelený abstrakt, srozumitelný, dobře napsáno: tzv. model směsných oblastí (MSO).		V abstraktu mi chybí vysvětlení názvu slitiny, EDX metody. Možná bych také, a to ve všech abstraktech, uváděla název každého prvku slovně, značkou jen do závorky.		Abstrakt obsahuje všechny potřebné informace.	
11/24/2011 12:02:05	1 - výborný	naprosto srozumitelný		1 naprosto v pořádku		Srozumitelnost textu snižují příliš dlouhé věty, jinak je abstrakt celkem přijatelný		naprosto srozumitelný		1 OK	
11/28/2011 12:33:54		Složitě, komplikované a s obrovskou přemírou zkratk		Bez výraznějších výhrad, možná 1 zbytečně dlouhé		Bez výraznějších výhrad, možná 2 zbytečně dlouhé		Chybí mi definované cíle práce a závěry mi připadnou 2 neurované		Nejspíš v pořádku, článek ovšem zřejmě nepřináší žádné velké 1 výsledky	
		Velmi detailně popisuje průběh experimentu i vycházející závěry. Na malém prostoru je vměstnáno až		Obsahuje spoustu konkrétních informací, ale		zde by bylo lepší na závěr uvést alespoň nějaká konkrétní čísla vycházející z		Chybí informace jakého počtu (například v procentech) kusů se problém týká.		Naprosto zmatený. V první větě se píše že se zaměřuje i na stanovení obsahu síry a v druhý pak, že stanovení obsahu síry není předmětem článku. Nevím jestli se	

Obrázek 4 - tabulkové zobrazení odpovědí v aplikaci Google Docs

V tomto souboru vypočítala autorka výsledné hodnoty. Sledovanými hodnotami byly průměrné známkové hodnocení každého abstraktu napříč všemi variantami, průměrné známky všech abstraktů v rámci jedné varianty, průměrné hodnocení každého abstraktu podle hodnotitele (skupiny – studenti, vyučující, ostatní), průměrná známka originálu, prototypu či doporučeného podle skupin hodnotitelů.

Kromě statistických dat zpracovala autorka také slovní hodnocení jednotlivých abstraktů viz kapitola 7.4.3.

7.4 Výsledky

V následující kapitole shrnuje autorka výstupy druhé etapy výzkumu. Tedy výsledky hodnocení vzorových abstraktů odborníky daných oborů. Zpracovala pouze ankety k časopisu *Hutnické listy*, jelikož pro časopis *Ceramics-Silikáty* se nepodařilo získat reprezentativní vzorek respondentů. Tento problém je blíže popsán v kapitole č. 8 Úskalí projektu.

V první části kapitoly jsou umístěny a podrobně slovně popsány tabulky statistických výsledků. Pro přehlednost výstupů jsou statistická data rozložena do tří tabulek, z nichž každá znázorňuje jedinečné údaje. Všechna výsledná čísla jsou zaokrouhlena maximálně na dvě desetinná místa. Následuje část, v níž autorka interpretuje dosažené výsledky v návaznosti na hypotézy. V posledním úseku kapitoly je rozebráno slovní hodnocení abstraktů společně s uvedením konkrétních příkladů. Výsledná nezpracovaná data jsou umístěna v příloze 10.

7.4.1 Tabulky výsledků

V Tabulka 5 sjednotila autorka všechna hodnocení originálních abstraktů, prototypů i doporučených abstraktů. Jak je patrné z legendy, sloupce nadepsané písmenem O označují originální abstrakty, sloupce nadepsané písmenem P zastupují prototypy abstraktů a sloupce nadepsané písmenem D značí doporučený abstrakt. První sloupec označuje pořadí abstraktů bez ohledu na to, zda se jedná o originál, prototyp nebo doporučený abstrakt. V posledním řádku tabulky je vypočítáno průměrné hodnocení jednotlivých typů abstraktů. Modře označená buňka posledního řádku obsahuje průměrnou známku všech originálních abstraktů - 2,35. Oranžově označená buňka s hodnotou 2,35 označuje průměrné hodnocení všech prototypů abstraktů. Hodnota v zelené buňce 1,87 stanovuje průměrné hodnocení všech doporučených abstraktů. Z tohoto výpočtu vyplývá, že doporučené abstrakty byly

hodnoceny nejlépe. V posledním sloupci je spočítán průměr všech známek příslušného abstraktu 1 – 10 bez ohledu na typ abstraktu, tedy zda se jedná o *originál*, *prototyp* či *doporučený*.

abstrakty	O	O	O	O	P	P	P	P	D	D	D	D	průměr
1	3	1	4	2	2	4	1	3	4	2	2	2	2,5
2	2	3	3	4	2	3	2	3	1	1	1	4	2,42
3	2	1	4	3	1	3	2	3	1	2	2	1	2,08
4	2	1	2	2	3	4	1	4	1	2	2	3	2,25
5	3	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	5	1,75
6	1	1	3	2	2	3	2	4	3	1	4	1	2,25
7	2	4	3	1	2	1	3	4	1	2	3	3	2,42
8	4	4	2	3	3	1	3	3	1	2	1	2	2,42
9	1	1	3	2	1	1	3	1	2	2	1	2	1,67
10	2	3	2	3	2	2	2	5	2	1	1	1	2,17
průměr				2,35				2,35				1,87	

Legenda:

O = originální abstrakt

P = prototyp

D = doporučený abstrakt

Tabulka 5 - výsledky hodnocení anket (hodnocení dle typů abstraktů)

Tabulka 6 zachycuje hodnocení abstraktů rozepsaných podle jednotlivých typů a podle skupiny hodnotitelů. V prvním sloupci jsou označeny abstrakty č. 1 – 10 podle toho, zda se jedná o *originál* (O), *prototyp* (P) nebo *doporučený abstrakt* (D). Další 8 sloupců (S1 – S8) obsahuje hodnocení jednotlivých typů abstraktů studenty. Abstrakty hodnotil 1 student bakalářského studia, 4 studenti studia magisterského a 3 doktorandi. Sloupec nazvaný *Průměr S* obsahuje průměrné známkové ohodnocení všemi studenty. Výpočet je zvlášť pro každé číslo abstraktu i pro každou jeho variantu. Následující tři sloupce V1 – V3 zahrnují hodnocení všech vyučujících či profesionálů pracujících v oboru. Za nimi následuje opět sloupec s výpočtem průměrných známek vyučujících a odborníků. Ve sloupci označeném písmenem J je umístěno hodnocení respondenta, který vyplnil jako možnost propojení s oborem variantu *jiné*. Není blíže specifikováno.

abstrakty	S1 Bc	S2 Mgr	S3 PHD	S4 Mgr	S5 Mgr	S6 Mgr	S7 PHD	S8 PHD	prů- měr S	V1	V2	V3	prů- měr V	J	prů- měr J
1O	3	1	4	2					2,5						
1P					2	1	3		2	4			4		
1D								2	2		4	2	3	2	2
2O					2	3	4		3	3			3		
2P								3	3		2	2	2	3	3
2D	1	1	1	4					1,75						
3O								3	3		2	4	3	1	1
3P	1	3	2	3					2,25						
3D					1	2	1		1,33	2			2		
4O	2	1	2	2					1,75						
4P					3	1	4		2,67	4			4		
4D								3	3		1	2	1,5	2	2
5O					3	2	2		2,33	1			1		
5P								1	1		2	1	1,5	1	1
5D	1	1	1	5					2						
6O								2	2		1	3	2	1	1
6P	2	3	2	4					2,75						
6D					3	4	1		2,67	1			1		
7O	2	4	3	1					2,5						
7P					2	3	4		3	1			1		
7D								3	3		1	3	2	2	2
8O					4	2	3		3	4			4		
8P								3	3		3	3	3	1	1
8D	1	2	1	2					1,5						
9O								2	2		1	3	2	1	1
9P	1	1	3	1					1,5						
9D					2	1	2		1,67	2			2		
10O	2	3	2	3					2,5						
10P					2	2	5		3	2			2		
10D								1	1		2	1	1,5	1	1

Legenda:

O = originální abstrakt

P = prototyp

D = doporučený
abstrakt

S = student

V = vyučující

J = jiní/ostatní

Tabulka 6 - výsledky hodnocení anket (hodnocení podle respondentů)

Tabulka 7 zobrazuje četnost a průměrné hodnoty známkování jednotlivých typů abstraktů podle skupin respondentů. V prvním sloupci je škála známkování od 1 do 5. Ve druhém sloupci je znázorněno, jak často použili studenti danou známku pro

hodnocení originálních vzorků abstraktů. Nejčastěji hodnotili *originální abstrakty* známkou 2, a to třináctkrát. Naopak ani jednou neoznámkovali *originální abstrakty* známkou 5, tedy nejhorší. V růžovém řádku je potom umístěna průměrná známka, kterou hodnotili studenti *originální abstrakty* 2,46. V dalším sloupci je umístěno hodnocení *originálních abstraktů* vyučujícími a odborníky pracujícími v oboru. Nejčastěji pro hodnocení použili známky 1 a 3 a to třikrát, zatímco známku 5 nepoužili vůbec. Průměrná známka potom v podání vyučujících a odborníků byla 2,44. Následující sloupec zahrnuje hodnocení *originálních abstraktů* respondentem ze skupiny *jiné*. Tento respondent využil k hodnocení *originálních abstraktů* pouze známku 1. V průměrném hodnocení je tedy také známka 1. Další tři sloupce obsahují četnost známek v hodnocení prototypů. Nejprve, ve sloupci S-P, je umístěno hodnocení studentů. U prototypů byla nejčastější známka hodnocení 3, kterou využili devětkrát. Nejméně hodnotili *prototypy* známkou 5, ale přesto je zde jednou zastoupena. Průměrná známka činí 2,41. Sloupec V-P ukazuje hodnocení vyučujících a odborníků. Ti nejčastěji hodnotili *prototypy* známkou 2 (čtyřikrát) a 5 nedostal žádný abstrakt. Průměrná známka byla 2,4. Respondent ze skupiny *jiné* oznámkoval *prototypy* dvakrát známkou 1 a ani jednou nevyužil známky 2, 4 a 5. Průměr vycházel na 1,67. Další tři sloupce označené zeleně představují hodnocení *doporučených abstraktů*. Na prvním místě je opět hodnocení studentů. Nejčastěji, tedy třináctkrát, *doporučené abstrakty* hodnotili známkou 1. Nejnižší četnost hodnocení byla u známky 5, která byla využita jednou. Průměrná známka potom činila 1,88. Následující sloupec V-D ukazuje, že vyučující a odborníci nejčastěji udělili známku 2 (pětkrát) a ani jednou nehodnotili *doporučené abstrakty* známkou 5. Průměrná známka vycházela na 1,91. Poslední sloupec znázorňuje hodnocení respondenta ze skupiny *jiné*. Nejčastěji využil známku 2, ale ani jednou známky 3, 4 a 5. Průměr zde činí 1,75. V posledních třech řádcích prvního sloupce jsou umístěny průměrné známky hodnocení všech studentů, vyučujících a jiných. Studenti hodnotili všechny abstrakty průměrnou známkou 2,26, vyučující a odborníci průměrně hodnotili abstrakty známkou 2,25 a jiní známkou 1,47.

známka	S-O	V-O	J-O	S-P	V-P	J-P	S-D	V-D	J-D	četnost
1	3	3	3	7	2	2	13	4	1	38
2	13	1	0	7	4	0	6	5	3	39
3	8	3	0	9	2	1	3	1	0	27
4	4	2	0	3	2	0	2	1	0	14
5	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2
průměr	2,46	2,44	1,00	2,41	2,40	1,67	1,88	1,91	1,75	
průměr S	2,26									
průměr V	2,25									
průměr J	1,47									

Legenda:

S-O, P, D = student - originál, prototyp, doporučený

V-O, P, D = vyučující/odborník - originál, prototyp, doporučený

J-O, P, D = jiní/ostatní - originál, prototyp, doporučený

Tabulka 7 - výsledky hodnocení anket (četnost známek)

7.4.2 Vlastní interpretace výsledků 2. etapy

Jak je zřetelné (Tabulka 5), nejlépe hodnocený (známkou 1,67) byl abstrakt č. 9, který se zabývá plazmovou nitridací vývrtů hlavní malorážových zbraní. Nejhuře hodnocený byl potom abstrakt č. 1, hodnocený průměrnou známkou 2,5. Tento abstrakt se věnuje odhadu teploty tepelné alterace uhlí v inertní atmosféře. Celkově nejhorší známkou 5 byly hodnoceny dva abstrakty. Jedná se o typ *doporučeného abstraktu* č. 5 a o *prototyp* č. 10. Toto hodnocení lze považovat za výkyv, jelikož především u *doporučeného abstraktu* je průměrná známka druhá nejlepší, i přes to, že hodnocení obsahuje známku 5. Průměr prototypu je o něco horší, ale přesto se ostatní hodnocení pohybují mezi 1 až 3. Naopak nejlepší známku 1 získal každý abstrakt minimálně dvakrát.

Nejhorší průměrná známka dle Tabulka 6 ve studentském hodnocení byla známka 3. Touto známkou bylo hodnoceno 9 abstraktů, tedy téměř třetina všech vzorků. Čtyřikrát hodnotili studenti známkou 3 *prototyp*, třikrát *originál* a dvakrát *doporučený abstrakt*. Mezi vyučujícími a odborníky byla nejhorší známka 4 a zároveň byla i nejhorší průměrnou známkou v této skupině hodnotitelů. Dvakrát oznámkovali touto známkou *prototyp* a jednou *originál*. Ve skupině *jiné* byla nejhorší známka hodnocení 3, kterou byl hodnocen pouze jeden *prototyp*.

Z Tabulka 7 lze vyčíst, kolik a jakých známek získal každý typ abstraktu. Nejvíce známek 1 získal s počtem 18 *abstrakt doporučený*, 11 získal *prototyp* a 9 *originál*. *Doporučený abstrakt* získal také, společně s *originálem*, nejvíce známek

s hodnocením 2, a to 14. *Prototyp* jich získal 11. Známkou 3 byl naopak *doporučený abstrakt* hodnocen nejméně ze všech tří typů, tedy čtyřikrát, zatímco *prototyp* dvanáctkrát a *originál* jedenáctkrát. Stejně tak byl *doporučený abstrakt* hodnocen pouze třikrát známkou 4, zatímco *prototyp* pětkrát a *originál* šestkrát. Toto hodnocení potvrzuje hypotézu, kterou autorka vznesla v úvodu práce. Nejlépe byly hodnoceny abstrakty, které navrhla v kapitole 6.1.3, tedy tzv. *doporučené abstrakty*. Toto tvrzení dokládají také průměrné známky všech abstraktů jednoho typu, které jsou vyznačeny v Tabulka 5. *Doporučené abstrakty* jsou průměrně hodnoceny známkou 1,87 a *prototypy* i *originály* mají stejnou průměrnou známku 2,35.

Z výsledků lze vyzorovat, že respondent zařazený ve skupině *jiné* hodnotil abstrakty poměrně benevolentně, stejně jako student bakalářského studia. Naopak hodnocení ostatních studentů, vyučujících a odborníků z oboru působí konzistentně.

7.4.3 Slovní hodnocení anket

Abstrakty byly hodnoceny nejen známkami, ale povinnou součástí každé odpovědi bylo také slovní hodnocení abstraktu. Vzhledem ke značnému rozsahu těchto odpovědí se autorka rozhodla umístit jejich plné znění pouze do přílohy této diplomové práce. V následující kapitole jsou prezentovány pouze příklady odpovědí, které se v anketách často opakovaly nebo odpovědí, které měly významnou vypovídací hodnotu.

V hodnoceních se velmi často opakovala kritika použité terminologie a stavby vět. Respondenti kritizovali nejen nevhodně použitou odbornou terminologii, ale také užití termínů, které nemohou být považovány za odborné. U několika abstraktů bylo dokonce zmíněno, že jde o velmi neobratný překlad z angličtiny, přestože byly použity původní české texty. Za zmínku stojí fakt, že takto nebyly kritizovány pouze *abstrakty doporučené* a *prototypy*, které autorka vytvářela sama za pomoci odborných konzultací, ale také abstrakty *originální*, převzaté v nezměněné podobě z časopisu *Hutnické listy*. Nelze tyto nedostatky tedy chápat jako chybu způsobenou autorčinou nedostatečnou orientací v oboru.

Velmi často se v komentářích objevovaly také výtky nadměrného používání zkratk, ať už byly zkratky vysvětleny či ne. Tento komentář je na místě, jelikož abstrakty by měly být co nejpřehlednější a nadměrné užívání zkratk jejich přehlednost snižuje. O užívání zkratk se zmiňuje i standard ČSN ISO 214 citovaný v kapitole 3.1.

Příkladem může být komentář jednoho ze studentů postgraduálního studia: „*Nadměrné používání zkratk ,teplota t‘, ,odraznost vitrinitu Ro‘, ,obsah prchavé hořlaviny Vdaf‘- obojí definováno slovem, takže nadbytečné.*“

Vytýkána bývá často také délka abstraktů, a to napříč všemi typy abstraktů. Velká část abstraktů připadá respondentům příliš obsáhlá. Zároveň často kritizují přemíru obecných informací. Tato kritika se týká především *originálů* a *prototypů*. Jako příklad poslouží komentář studenta postgraduálního studia k *originálnímu abstraktu*: „*Obsahuje mnoho obecných informací, velmi špatné formulace. Spíše by mě zajímalo co je předmětem článku, než co není.*“

V několika případech se objevily komentáře o chybějících kategoriích v abstraktu, například chybějící hypotézy či chybějící nebo špatně specifikované cíle. Často také respondenti hodnotili popis metodologie či výsledků jako vágní.

8 Úskalí výzkumu

V průběhu celého výzkumu narazila autorka na značné množství problémů a úskalí. Mnohé z nich byly způsobeny nedostatečnou znalostí oboru, na němž byl výzkum založen, tedy materiálových věd, konkrétně hutnictví a silikátů. Další roli hrál poněkud nevhodný výběr vstupních dat - abstraktů z časopisu *Ceramics-Silikáty*. V neposlední řadě se autorka potýkala s neochotou spolupráce a silně konkurenčním prostředím v oblasti materiálových věd.

Práci ovlivňovala skutečnost, že s profesorkou Alenkou Šauperl, která výzkum metodicky vedla, probíhala komunikace téměř výhradně elektronicky, především formou e-mailů v angličtině. Osobní setkání v Praze se uskutečnila v průběhu celého projektu pouze sporadicky, v důsledku omezeného rozpočtu projektu. Obě strany měly s tímto způsobem spolupráce zkušenosti, ale přesto s sebou tato forma komunikace přinášela drobné komunikační šumy a docházelo k občasným dezinformacím. Projektu by prospělo, kdyby bylo možné více konzultovat osobně a mít prostor blíže se zorientovat ve vědeckém prostředí druhé země.

Prvním drobným úskalím v celém procesu projektu byl již výběr časopisů. Jak bylo popsáno v kapitole 5.1.1, na slovinské straně jsou materiálové vědy pojímány poněkud odlišně než v České republice. U nás například neexistují odborné časopisy, které by pojednávaly o materiálech obecně napříč obory. Proto nebylo možné vybrat takový časopis, který by přímo korespondoval se zadáním výzkumu a s výstupy slovinské strany. Zvoleny nakonec byly dva časopisy z rozdílných oborů. Časopis *Hutnické listy* odpovídal všem ostatním požadavkům na výběr, ale *Ceramics-Silikáty* přesně potřebám výzkumu neodpovídaly. Jejich abstrakty byly totiž psány anglicky.

Obsahová analýza abstraktů proběhla bez větších potíží, nutno však zmínit drobné nedostatky programu *Weft QDA*, který byl pro tyto účely využit. Program sice dostal všem požadavkům a bylo poměrně snadné pochopit veškeré funkce a principy tohoto programu. Práce s ním však nebyla pro uživatele příliš komfortní. Při každém označení věty příslušnou kategorií se text abstraktů vyroloval vždy na začátek. Nebyl to závažný problém, ale klasifikaci abstraktů to značně zneprůjemňovalo. Zároveň

práce s programem zabrala více času a zhoršovala orientaci ve zpracovaných datech.

Skutečné problémy nastaly ve druhé etapě výzkumu, kterou uvozovalo sestavování vzorových abstraktů. Plné texty článků z *Hutnických listů* byly pro autorku přístupné pouze ve studovně Národní knihovny na objednávku. Z tohoto důvodu byla práce na *prototypch a doporučených abstraktech* časově mnohem náročnější, než pokud by byly plné texty online.

Větší úskalí však představovalo sestavování vzorových abstraktů z časopisu *Ceramics-Silikáty*. Abstrakty i plné texty byly dostupné pouze v angličtině, ale metodická celého projektu vyžadovala, aby byly všechny hodnocené abstrakty napsány česky. Autorka této práce se z toho důvodu musela překládat vybrané abstrakty do češtiny. Přestože velmi úzce konzultovala překlady a celou problematiku s jednou z autorek příspěvků v časopise *Ceramics-Silikáty* a zároveň vyučující na *Ústavu skla a keramiky na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze (VŠCHT)*, nepodařilo se autorce sestavit dostatečně kvalitní překlady těchto abstraktů. Z jedné ze získaných odpovědí potom autorka získala informaci, že anglicky psané abstrakty se v časopise *Ceramics-Silikáty* snažili překládat již dříve. Výsledky však nebyly uspokojivé, a proto se editoři rozhodli ponechat abstrakty pouze v angličtině. Zde je reakce jednoho z vyučujících na *Ústavu skla a keramiky (VŠCHT)*: „Do konce roku 2008 kvalita českého abstraktu silně korelovala s námahou editora *Ceramics* původně anglický abstrakt správně přeložit. Ta byla většinou malá. Od té doby jsou v časopise jen anglické abstrakty, což je dobře. Abstrakty má smysl překládat jen do angličtiny a ne naopak.“ Časová náročnost těchto prací navíc způsobila značné zpoždění průběhu projektu oproti plánovanému harmonogramu.

Největší problémy v průběhu celého výzkumu působilo hodnocení abstraktů formou anket. Jak již bylo popsáno v kapitole 7.2, bylo osloveno 96 respondentů. Vrátilo se však pouhých 16 odpovědí. U *Hutnických listů* byl sesbírán dostatečný reprezentativní vzorek odpovědí pro zhodnocení této části výzkumu. U časopisu *Ceramics-Silikáty* se autorce podařilo získat pouze 4 zodpovězené ankety.

Autorka se nejprve snažila oslovit respondenty prostřednictvím kontaktních osob, které získala za pomoci koordinátorky projektu na české straně¹⁶. Tyto osoby

¹⁶ Mgr. Lenky Němečkové

přislíbily součinnost při získávání kontaktů koncových respondentů. Tento postup se ale neosvědčil a nepodařilo se oslovit žádné respondenty pro výzkum. Autorka se tedy pokusila e-mailem oslovit další kontaktní osoby, vedoucí kateder a ústavů vysokých škol, v jejichž středu zájmu jsou právě obory hutnictví, sklo, keramika a silikáty. Tento postup však také selhal, a kromě dvou kontaktů pro anketu *Hutnických listů*, se autorka nedočkala žádné odezvy, ani po opakované urgenci. Následně tedy autorka oslovila, rovněž e-mailem, jednotlivé pracovníky příslušných kateder a ústavů (vyučující, výzkumníky i studenty doktorského studia). Využila zároveň několika osobních kontaktů v příslušných oborech. Pomocí tohoto způsobu oslovování získala dostatečný počet respondentů pro ankety *Hutnických listů*. Přesto se i zde setkala autorka s několika nesouhlasnými reakcemi vztahujícími se k celému výzkumu. Jako příklad uvádím reakci odborného asistenta z Ústavu kovových materiálů a korozního inženýrství: „*Nehodlám se tohoto výzkumu účastnit, celé mi to připadá naprosto zbytečné a nikam nevedoucí.*“ Oslovování respondentů mělo původně proběhnout v rámci jednoho měsíce (března 2011), vzhledem k selhání několika pokusů nalézt vhodné respondenty se však tato etapa protáhla na několik měsíců, bezmála půl roku.

Ankety časopisu *Ceramics-Silikáty* ohodnotily pouze 4 osoby. Autorce se ale dostalo hned několika nesouhlasných reakcí na její průvodní e-mail k anketám. Mezi všemi stojí však za zmínku především e-mail jednoho z vedoucích pracovníků Fakulty chemické technologie, adresovaný zaměstnancům fakulty: „*Vážení, myslel jsem, že níže uvedený požadavek dorazil jen ke mně, zdá se ale, že oslovili více lidí. Myslím, že jde o dosti neseříózní snahu zatáhnout nás do řešení cizího grantu. Myslím, že bychom tuto žádost měli ignorovat.*“ K autorce se tato reakce dostala nepřímo od jednoho z pracovníků Fakulty chemické technologie.

9 Závěr

Z výsledků získaných v rámci tohoto výzkumu vyplývá, že hypotéza, kterou jsem v Úvodu přededlala, byla potvrzena. V průběhu první etapy projektu bylo obsahovou analýzou abstraktů zjištěno, že autoři vesměs nedodrží struktury pro psaní abstraktů stanovené standardem ČSN ISO 214 ani doporučeními vydavatelů odborných časopisů pro psaní abstraktů. Publikované abstrakty často obsahují velmi málo důležitých informací o hypotézách a výsledcích projektu a naopak zahrnují mnoho nadbytečných průvodních informací. Ve druhé etapě výzkumu byly posuzovány ankety se vzorovými abstrakty. Hodnocení respondentů potvrdilo další z mých hypotéz. Tzv. *doporučené abstrakty*, vytvořené na základě předchozí analýzy podle vlastních doporučení, byly podle mých předpokladů hodnoceny nejlépe ze všech tří typů (*originál, doporučený, prototyp*).

V této práci jsem podrobně zmapovala průběh celého výzkumu. Uvedla jsem výběr zdrojů analýz. Důkladně jsem popsala metodologii a výsledky i teoretické zázemí celého výzkumu. Veškeré problémy a nezdary jsem čtenářům přiblížila v kapitole 8. Nezastírám žádné neúspěchy, protože se domnívám, že tyto překážky jsou skutečnou hybnou silou poznání a věřím, že i případní budoucí čtenáři tuto otevřenost ocení.

Vzhledem k tomu, že má práce na výzkumu trvala relativně dlouhou dobu (téměř 2 roky), měla jsem dostatek času získat dostatečný nadhled. S tímto odstupem jsem schopná posoudit, která rozhodnutí byla správná a která mě naopak zavedla do slepé uličky. Za jedno z nepřilíš šťastných rozhodnutí lze považovat překlad abstraktů časopisu *Ceramics-Silikáty*. Z dnešního pohledu se domnívám, že by bylo rozumnějším řešením abstrakty nepřekládat a rozeslat je v původním anglickém znění. Pravděpodobně bych však tento časopis zavrhl již při výběru zdrojů analýzy.

Narazila jsem také na omezení spojené s počtem odborníků úzce specifikovaných oborů v České republice. Jak bylo zmíněno v kapitole 8, prakticky celá katedra *Skla a keramiky na VŠCHT* se odmítla výzkumu zúčastnit. Za takových podmínek bylo tedy velmi obtížné získat dostatečný počet respondentů.

Zároveň se domnívám, že by celému projektu prospěla užší provázanost s oblastí materiálových věd, tedy konkrétně s odborníky z daných oborů. Vzorové abstrakty by

získaly kvalitnější rozměr, kdyby se na jejich tvorbě podíleli především experti z příslušných oborů (*hutnictví, keramika*) za spolupráce informačních pracovníků. Nyní tomu bylo přesně naopak.

Myslím si, že by k získání hodnotnějších výsledků výzkumu přispělo také sledování rozdílných pohledů na hodnocení vzorových abstraktů. Tedy, že by byly vzorové abstrakty hodnoceny nejen odborníky příslušných oborů, ale také informačními pracovníky, kteří dokáží lépe posoudit formální náležitosti podoby abstraktu.

Ačkoli, nebo možná právě proto, že jsem v průběhu práce na projektu narazila na nejedno úskalí, byla pro mě tato zkušenost velmi hodnotnou nejen po odborné, ale i po osobní stránce. Díky projektu jsem se seznámila s profesorkou Alenkou Šauperl a Mgr. Lenkou Němečkovou. Setkání s nimi pro mě bylo velmi inspirativní a po profesionální stránce mě značně motivovalo.

Seznam použitých zdrojů

1. Abstrakt. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, last modified on 3.6.2012 [cit. 2012-08-15]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Abstrakt>>.
2. ANSI/NISO Z39.14-1997. Guidelines for abstracts.
3. BALÍKOVÁ, M. Obsahová analýza. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2012-08-15]. Dostupné z: <http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001586&local_base=KTD>.
4. BERELSON, B. Content analysis in communication research. New York: Hafner, 1971. 219 s.
5. *Ceramics - Silikáty*. 1991-2010, vol. 35-54. Říčany: SK Press. Dříve vycházel jako *Silikáty*. ISSN 0862-5468.
6. *Ceramics - Silikáty*. 2010, vol. 54, no. 1. Říčany: SK Press. Dříve vycházel jako *Silikáty*. ISSN 0862-5468.
7. *Ceramics - Silikáty*. 2010, vol. 54, no. 2. Říčany: SK Press. Dříve vycházel jako *Silikáty*. ISSN 0862-5468.
8. *Ceramics - Silikáty*. 2009, vol. 53, no. 1. Říčany: SK Press. Dříve vycházel jako *Silikáty*. ISSN 0862-5468.
9. *Ceramics - Silikáty*. 2009, vol. 53, no. 2. Říčany: SK Press. Dříve vycházel jako *Silikáty*. ISSN 0862-5468.
10. *Ceramics - Silikáty*. 2009, vol. 53, no. 3. Říčany: SK Press. Dříve vycházel jako *Silikáty*. ISSN 0862-5468.
11. *Ceramics - Silikáty*. 2009, vol. 53, no. 4. Říčany: SK Press. Dříve vycházel jako *Silikáty*. ISSN 0862-5468.
12. Česko. Zákon č. 22 ze dne 24. Ledna 1997 o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1997, částka 6, s 128-136. Dostupný také z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1997/sb006-97.pdf>>.

13. ČMEJRKOVÁ, S.; DANEŠ, F.; SVĚTLÁ, J. Jak napsat odborný text. Praha: Leda, 1999. s. 72–83.
14. ČSN. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 29.8.2011 [cit. 2012-08-15]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8CSN>>.
15. ČSN ISO 214:2001. *Dokumentace – Abstrakty pro publikace a dokumentaci*. Geneva: ISO, 2001. 10 s.
16. EMERALD GROUP PUBLISHING LIMITED. *Emerald* [online]. United Kingdom: Emerald Group Publishing Limited, 2012 [cit. 2012-08-16]. Dostupné z: <<http://www.emeraldinsight.com>>.
17. *Hutnické listy: odborný časopis pro metalurgii a materiálové inženýrství*. Praha: Ocelot, 1946-2010, roč. 1-63. ISSN 0018-8069.
18. *Hutnické listy: odborný časopis pro metalurgii a materiálové inženýrství*. Praha: Ocelot, 2009, roč. 62, č. 2. ISSN 0018-8069.
19. *Hutnické listy: odborný časopis pro metalurgii a materiálové inženýrství*. Praha: Ocelot, 2009, roč. 62, č. 3. ISSN 0018-8069.
20. *Hutnické listy: odborný časopis pro metalurgii a materiálové inženýrství*. Praha: Ocelot, 2009, roč. 62, č. 4. ISSN 0018-8069.
21. *Hutnické listy: odborný časopis pro metalurgii a materiálové inženýrství*. Praha: Ocelot, 2009, roč. 62, č. 5. ISSN 0018-8069.
22. *Hutnické listy: odborný časopis pro metalurgii a materiálové inženýrství*. Praha: Ocelot, 2009, roč. 62, č. 6. ISSN 0018-8069.
23. *Hutnické listy: odborný časopis pro metalurgii a materiálové inženýrství*. Praha: Ocelot, 2010, roč. 63, č. 1. ISSN 0018-8069.
24. *Hutnické listy: odborný časopis pro metalurgii a materiálové inženýrství*. Praha: Ocelot, 2010, roč. 63, č. 2. ISSN 0018-8069.
25. HYHLÍKOVÁ, V. Informační analýza dokumentu. Praha: Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací, 1984.
26. ISO. *ISO - International Organization for Standardization* [online]. Geneva: ISO, 2012 [cit. 2012-08-15]. Dostupné z: <<http://www.iso.org>>.

27. ISO 214:1976. *Documentation - Abstracts for publications and documentation*. Geneva: ISO, 1976. 10 s.
28. JAMAR, N.; ŠAUPERL, A. Struktura izvlečkov s področja materialov in tehnologij..*Knjižnica* [online]. 2009, letn. 53, št. 1/2, s. 77-97. [cit. 2012-08-15]. Dostupné z: <<http://revija-knjiznica.zbds-zveza.si/lzvodi/K0912/Jamar-Sauperl.pdf>>.
29. KRONICK, J. C. Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat. Sociologický časopis [online]. 1997, Vol. 33, No. 1, s. 57-67. [cit. 2012-08-15]. Dostupné z: <http://sreview.soc.cas.cz/uploads/d9ea8b94ec58c839306f61835d149215d1a90b3f_276_057KRONI.pdf>.
30. *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2012-08-15]. Dostupné z: <<http://aleph.nkp.cz/cze/ktid>>.
31. NICHOLAS, D.; HUNTINGTON, P.; JAMALI, R. H. The Use, Users and Role of Abstracts in the Digital Scholarly Environment. *The Journal of Academic Librarianship*. 2007, vol. 33, no. 4, p. 446-453.
32. ŠAUPERL, A.; KLASINC, J.; LUŽAR, S. Components of abstracts: logical structure of scholarly abstracts in pharmacology, sociology, and linguistics and literature. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. New York: John Wiley & Sons, 2008, Vol. 59, Is. 9, p 1420-1432. ISSN:1532-2882.
33. ŠESTÁK, Z. Jak psát a přednášet o vědě. – Praha: Academia, 2000. s. 84–85 a 190–191.
34. TIBBO, H. R. Abstracting across the Disciplines: A Content Analysis of Abstracts from the Natural Sciences, the Social Sciences, and the Humanities with Implications for Abstracting Standards and Online Information Retrieval. *Library and Information Science Research*. 1992, vol. 14, no. 1, p. 31-56.
35. TIBBO, H. R. *Abstracting, Information Retrieval and the Humanities: Providing Access to Historical Literature*. Chicago and London: American Library Association, 1993. 259 s. ISBN 0-8389-3430-7.

36. ÚNMZ. *ÚNMZ - Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví* [online]. Praha: ÚNMZ, 2012 [cit. 2012-08-15]. Dostupné z: <<http://www.unmz.cz>>.
37. VESELÁ, E.; DOBROVOLNÝ, V.; ŠAUPERL, A. Analýza a hodnocení abstraktů odborných časopisů: materiálová věda a informační věda a knihovnictví. In: *INFORUM 2011 : 17. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích* [online] Praha: Albertina icome Praha, 2011, s. 11. ISSN 1801–2213. [cit. 2012-08-15]. Dostupné z: <<http://www.inforum.cz/pdf/2011/vesela-eliska-1.pdf>>.
38. VESELÁ, E.; DOBROVOLNÝ, V.; ŠAUPERL, A. Contents and structure of abstracts : comparison of Czech, English and Slovenian scientific journals in the area of information and materials sciences. In: *BOBCATSSS 2011 January 31st - February 2nd, 2011 Szombathely, Hungary* [online]. Szombately: University of West Hungary, Faculty of Arts, 2011. [cit. 2012-08-15]. Dostupné z: <https://www.conftool.com/bobcatsss2011/index.php?page=browseSessions&print=head&form_session=27>.

Seznam tabulek použitých v textu

Tabulka 1 - porovnání struktury schémat	30
Tabulka 2 - Hutnické listy (výstupy analýzy).....	33
Tabulka 3 - Ceramics-Silikáty (výstupy analýz).....	35
Tabulka 4 - schéma pro tvorbu anket.....	41
Tabulka 5 - výsledky hodnocení anket (hodnocení dle typů abstraktů).....	46
Tabulka 6 - výsledky hodnocení anket (hodnocení podle respondentů)	47
Tabulka 7 - výsledky hodnocení anket (četnost známek).....	49

Seznam obrázků použitých v textu

Obrázek 1 - schéma vzniku dokumentů ISO - označen výstup ISO standard (ISO, 2012).....	15
Obrázek 2 - rozhraní software Weft QDA.....	31
Obrázek 3 - grafické zobrazení odpovědí v aplikaci Google Docs	44
Obrázek 4 - tabulkové zobrazení odpovědí v aplikaci Google Docs	44

Seznam příloh

1. Projektová dokumentace - 1_Projektova_dokumentace.pdf
2. Průvodní informace k účasti na projektu ÚISK -
2_Pruvodni_informace_ucast_na_projektu_UISK.doc
3. Popis projektu od profesorky Šauperl - 3_Popis_projektu_Sauperl.rtf
4. Instrukce č. 1 od profesorky Šauperl - 4_Instrukce_Sauperl_1.doc
5. Výstupy analýzy Hutnických listů - 5_Vystupy_analyza_HL.xls
6. Výstupy analýzy Ceramics-Silikáty - 6_Vystupy_analyza_CS.xls
7. Instrukce č. 2 od profesorky Šauperl - 7_Instrukce_Sauperl_2.rtf
8. Vzorové návrhy abstraktů Ceramics-Silkáty -
8_Abstrakty_vzorove_navrhy_CS.doc
9. Vzorové návrhy abstraktů Hutnických listů -
9_Abstrakty_vzorove_navrhy_HL.doc
10. Výstupy hodnocení ankety - abstrakty Hutnických listů -
10_Vystupy_hodnoceni_ankety_HL.xls
11. Prezentace ke konferenci IKI 2011 - 11_Prezentace_IKI_2011.ppt
12. Prezentace ke konferenci Bobcatsss 2011 -
12_Prezentace_Bobcatsss_2011.ppt
13. Veselá, Dobrovolný, Šauperl Bobcatsss 2011 Final Paper -
13_Vesela_Dobrovolny_Sauperl_Bobcatsss2011_FinalPaper.rtf
14. Prezentace ke konferenci Inforum 2011 - 14_Prezentace_Inforum_2011.pdf
15. Veselá, Dobrovolný, Šauperl Inforum 2011 Final Paper -
15_Vesela_Dobrovolny_Sauperl_Inforum2011_FinalPaper.pdf
16. Průvodní e-mail pro oslovení respondentů - 16_Pruvodni_dopis